

Vinařský věstník

5

2020

Obsah:

Z domova	2
Ze zahraničí	8

jihomoravský kraj

Ve spolupráci s Jihomoravským krajem zpracoval SVČR
Produkováno s podporou Vinařského fondu ČR.

OKUS ZVĚŘÍ, FOTO: ARCHÍV SVČR

Z domova

10. kolo příjmu žádostí na operaci 4.1.1 Investice do zemědělských podniků

Ministerstvo zemědělství vyhlašuje 10. kolo příjmu žádostí na operaci 4.1.1 Investice do zemědělských podniků a 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů. Příjem žádostí bude probíhat pouze prostřednictvím Portálu farmáře v termínu od 14. července 2020 8:00 hodin do 4. srpna 2020 18:00 hodin.

V 10. kole budou podpořeny investice do zemědělských a potravinářských podniků za 3,4 mld. Kč. Kolo je zaměřeno na posílení soběstačnosti citlivých sektorů. Hlavní změny Pravidel vycházejí z krizové situace způsobené pandemií COVID-19. Jedná se zejména o způsobilost výdajů už od 12. 3. 2020 v návaznosti na usnesení vlády, kterým byl vyhlášen pro území České republiky nouzový stav. Dále dochází ke zjednodušení výběru projektů a posunu předkládání stavebních povolení a výběrových řízení od Žádosti o dotaci až k Žádosti o platbu. S cílem zajistit co nejrychlejší dostupnost prostředků žadatelům byla umožněna platba záloh.

Svazu vinařů České republiky se podařilo v rámci programu 4.1.1. vyjednat samostatný záměr "m" a "n", který se týká vinohradnictví, a to konkrétně:

- Záměr m) projekty do 2 000 000 Kč včetně a zároveň žadatel hospodaří na maximálně 150 ha; Réva vinná
- Záměr n) projekty do 75 000 000 Kč; Réva vinná
- Alokace prostředků pro tyto záměry je 50 mil Kč.

Do záměru n) může být předložen i projekt s výdaji, ze kterých je stanovena dotace, do 2 000 000 Kč a zároveň výměra obhospodařované půdy žadatele vedené v LPIS ke dni 1. 5. 2020 je nad 150 ha,

Do záměru n) může být předložen i projekt, kdy výměra obhospodařované půdy žadatele vedené v LPIS ke dni 1. 5. 2020 je 150 ha a méně a zároveň výdaje, ze kterých je stanovena dotace, jsou nad 2 000 000 Kč

Projekt týkající se révy vinné může být předložen pouze v záměru m) nebo n).

Základní výše dotace bude činit 50 % výdajů, ze kterých je stanovena dotace. Míra podpory může být navýšena o 5 % pro mladé začínající zemědělce a o 5 % pro ekologické zemědělce, s tím, že je možnost vyplacení zálohy na financování až do výše 50 % dotace.

Jako způsobilé investice jsou investice do Nové výsadby révy vinné (povolení na novou výsadbu – 1 % ročně z celkové plochy vinic):

- výstavba nosných konstrukcí (maximální výše nákladů je 300 000 Kč);
- pořízení sadbového materiálu (maximální výše nákladů je 40 Kč/sazenice);
- výstavba a rekonstrukce dalších zahradnických a speciálních staveb včetně souvisejících technologií – dočasná úložiště vyzvednutého sadebního materiálu (klimatizované haly, chladicí boxy apod.), pařeniště, stacionární kompostéry, školky na ovocné druhy včetně révy vinné a sadby chmele (podrobnosti pod kódem 012 v podmínkách);
- nákup speciálních mobilních strojů pro zemědělskou výrobu, seznam konkrétních strojů je uveden v příloze č. 3 těchto Pravidel. (možnost předložení projektu pouze v záměru m) nebo n) (podrobnosti pod kódem 021 v podmínkách);

a další možnosti uvedené ve specifických podmínkách.

Dotaci obdrží žadatel v záměru m) a n) pokud obdrží v rámci preferenčních kritérií minimálně 4 body (tyto získá každý kdo má podíl příjmů ze zemědělské prvovýroby na celkových příjmech žadatele 50 % a více).

Podrobnosti jsou uvedeny ve specifických podmínkách vyvěšených na stránkách SZIFu:

https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdo-

[kumenty_ke_stazeni%2Fprv2014%-2Fopatreni%2Finvestice_do_hm%-2F411%2F1588657043286.pdf](#)

SV ČR, 15.5.2020

Pro nepřidělení sankcí za výsadby vinic je potřeba informovat ÚKZÚZ

19. 5. 2020 – V souvislosti s mimořádným opatření Evropské komise sdělujeme vinohradníkům, kteří jsou držiteli povolení nové nebo opětovné výsadby, a kterým v letošním roce 2020 vyprší jejich platnost z důvodů ztížených podmínek pro realizaci výsadby, aby o úmyslu nevysadit vinici informovali pracoviště ÚKZÚZ – Registr vinic, a to do 31. 12. 2020.

Informaci stačí podat písemně (i e-mailem). Pokud tak neučiníte hrozí, že Vám bude udělena sankce. Uvedené vyplývá z čl. 1 odst. 2 prováděcího Nařízení Komise (EU) 2020/601.

ZDROJ: ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ

Vláda ČR schválila pravidla nového programu poskytování podpory PGRLF Provoz 2020 – snížení jistiny úvěru

Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s Podpůrným a garančním rolnickým a lesnickým fondem, a.s. připravilo zcela nový program Provoz 2020 – snížení jistiny úvěru, jehož pravidla pro poskytování podpor byla dnešním dnem schválena vládou ČR.

Během dnešního jednání vlády ve Strakově akademii byla projednána pravidla nového programu PGRLF Provoz 2020 – snížení jistiny úvěru. Tento program byl odsouhlasen a dále bude postoupen ke konečnému schválení Evropské komisi. „V současné krizové situaci se ještě více ukázalo, jak zásadní význam tuzemské zemědělství a potravinářství má. Naši snahou proto nyní je přijímat opatření, která pomohou eliminovat bu- ▶

doucí ztráty. Dnes schválený program je tak jedním z nich. Pomůže zejména menším firmám, které potřebují rychle provozní peníze. Snažíme se dělat vše pro to, abychom zemědělce podpořili. A především, a to je důležité, abychom zajistili co největší potravinovou soběstačnost naší země," řekl ministr zemědělství, Miroslav Toman.

„Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. na základě nastalých pandemických okolností spolupracoval na přípravě speciálního programu jednorázové a nevratné přímé podpory ve formě snížení jistiny u provozních úvěrů. Vyhověli jsme tak potřebám části malých a středních zemědělců, kteří se kvůli nečekaným okolnostem spojených s pandemií COVID-19 dostali mnohdy do obtížné situace. Tento program jim má pomoci snížit aktuální finanční zátěž spojenou s provozem hospodářství a doplňuje tak řadu dalších podpůrných nástrojů v dané situaci," doplnil předseda představenstva PGRLF, Vladimír Eck.

Program Provoz 2020 – snížení jistiny úvěru je určen pro malé a středně velké podnikatele v oblasti zemědělské prvovýroby, jejichž podnikání bylo zasaženo v souvislosti s pandemií COVID-19. Klienti budou moci požádat o finanční podporu v maximální výši 150.000 Kč, která však nesmí přesáhnout 50 % z nesplacené výše jistiny úvěru. Detailní informace o novém programu budou uveřejněny po schválení nového programu Evropskou komisí prostřednictvím tiskové zprávy na stránkách www.pgrlf.cz.

**BARBORA ŠENFELDOVÁ, PODPŮRNÝ
A GARANČNÍ ROLNICKÝ A LESNICKÝ FOND,
A.S., 25. KVĚTNA 2020**

Zákon o významné tržní síle dál platí, soud škrtl jen malou část

Brno 28. dubna (ČTK) – Zákon o významné tržní síle zůstává v platnosti, Ústavní soud (ÚS) zrušil jen jedno ustanovení. Zákon chrání dodavatele potravin před nekalými praktikami obchodních řetězců. Zrušení celého zákona, případně některých jeho částí, navrhly soudy dvě skupiny senátorů, kteří normu označili za diskriminační. Neplní podle nich svůj účel.

Soud zrušil jen jednu z podmínek stanovených pro náležitosti smluv mezi odběrateli s významnou tržní silou a jejich

dodavateli. Podle zákona musely smlouvy obsahovat také výši veškerých peněžních plnění dodavatele, jejichž objem nesměl překročit tři procenta z ročních tržeb dodavatele za potraviny dodané danému odběrateli. Šlo typicky o platby za reklamní a propagační služby, logistiku nebo za vyhodnocování a reportování prodejnosti a obrátkovosti zboží prodávaného odběratelem.

Ustanovení podle soudu nutilo smluvní strany k ohraničení celkového plnění za služby pevnou částkou, jejíž maximální výši ale nelze předem určit. Ustanovení tak bylo v rozporu s právem podnikat. Zákon jako celek podle ústavních soudců sleduje legitimní cíl, ústavě neodporuje ani právní úprava výše pokut za přestupky podle zákona o významné tržní síle. Umožňuje totiž zohlednit při rozhodování o výši sankce vedle závažnosti deliktu a okolností jeho spáchání i majetkové poměry odpovědného subjektu, konstatoval ÚS. Zabýval se také kompetencemi antimonopolního úřadu při provádění sektorových šetření, nenašel při tom důvod k zásahu.

První podnět k soudu podali senátoři v září 2016, žádným jiným návrhem na zrušení právního předpisu se soud momentálně nezabývá déle. Další skupina senátorů následovala v roce 2017, soud obě řízení spojil. Každý návrh se týkal znění zákona účinného v jiném časovém období.

Významná tržní síla je takové postavení odběratele, v jehož důsledku si může vynutit bez spravedlivého důvodu výhodu vůči dodavatelům při nákupu potravin. Významnou tržní sílu má podle zákona například odběratel, jehož obrát za prodej potravin a služeb přesáhne pět miliard za poslední ukončené účetní období, podle ústavních soudců je dané obrátové kritérium v souladu s ústavou.

Jako zneužití významné tržní síly zákon uvádí nevyvážené smlouvy, vyžadování plateb za přijetí potravin do prodeje nebo různé typy diskriminace dodavatelů. Dozor nad dodržováním zákona má Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.

Senátoři podepsaní pod oběma návrhy považovali zákon o významné tržní síle za velmi nekvalitní, neurčitý a diskriminační. Má prý minimální aplikační úspěšnost, povinnosti ukládá pouze odběratelům, tedy jedné straně dodavatelско-odběratelských vztahů, aniž by řešil případnou dominanci na straně dodavatelů.

ČTK, JAN TOMANDL, 28. 4. 2020

Obnovení realizace Programu Mimořádné pracovní vízum pro státní příslušníky Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví

Ode dne 11. května 2020 dochází k obnovení realizace Programu Mimořádné pracovní vízum pro státní příslušníky Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví. V návaznosti na uvolňování omezujících podmínek pro vstup cizinců na území České republiky, které byly přijaty v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu v ČR, rozhodla vláda svým usnesením č. 511 z 4. května 2020 o tom, že od 11. května 2020 bude obnovena možnost podávání žádostí o mimořádné pracovní vízum. Tím dochází k obnovení realizace Programu Mimořádné pracovní vízum pro státní příslušníky Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví, a to za podmínek zde:

<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/zahranicni-pracovnici/program-mimoradne-pracovni-vizum.html>

Žádosti budou znovu podávány prostřednictvím garantů projektu (Agrární komora ČR, Potravinářská komora ČR, Zemědělský svaz ČR, Asociace soukromého zemědělství ČR a Lesnicko-dřevařská komora ČR), nicméně k reálnému vyřizování víz dojde po otevření vízového centra v Kyjevě v návaznosti na ukončení nouzového stavu na Ukrajině.

Bližší informace lze zjistit u J. P. Romana – 602 217120.

MZE, 11. 5. 2020

Aktuální informace pro české firmy ke vstupu zahraničních občanů do ČR za účelem zaměstnání v zemědělství a potravinářství

26.5.2020 – Souhrn informací pro české podniky z oblasti zemědělství, které zaměstnávají pracovníky ze zahraničí. Od 26. 5. platí povolení vstupu do ČR pro občany EU za účelem ekonomické činnosti, sezónní pracovníky a pracovníky do potravinářství ze zemí mimo EU s platnými pobytovými tituly.

Aktuálně je pro příjezd pracovníků z Ukrajiny do ČR kvůli zavřeným hranicím Slovenska a Polska možná cesta/transit pouze přes Maďarsko a Rakousko, a to POUZE pro držitele krátkodo-

bých a dlouhodobých víz a automobilovou dopravou s maximálně 9 lidmi ve vozidle (mikrobusy). Přechod maďarských hranic je možný přes hraniční přechod Čop/Záhon, v jiných místech je třeba u krátkodobých víz zajistit povolení transitu dle informace ZÚ ČR Budapešť. Podmínky transitu přes Rakousko: viz stránky ZÚ ČR Vídeň.

Pro vstup zahraničních pracovníků, kteří nemají platné potvrzení o absolvování testu na COVID dle bodu III./2. Ochranného opatření vlády ze dne 25. 5. 2020, do ČR je možné ve výjimečných případech požádat Ministerstvo zemědělství o potvrzení nezbytnosti příjezdu daného pracovníka a test absolvovat až v ČR.

S ohledem na skončení nouzového stavu rozhodlo Ministerstvo vnitra o automatickém prodloužení krátkodobých pracovních víz o 60 dní do 16. 7. dle jednotlivých kategorií data vydání/platnosti víz. Zahájení podávání nových žádostí na konzulátech dle aktuálních informací na stránkách Ministerstva zahraničních věcí.

V případě Ukrajiny, kde dne 22. 5. zahájilo činnost konzulární oddělení GK Lvov a otevření konzulárního oddělení na ZÚ v Kyjevě se předpokládá během následujících dnů, vyjednálo Ministerstvo zemědělství přednostní vyřizování sezónních krátkodobých a dlouhodobých víz pro sezónní pracovníky do zemědělství a potravinářství.

Bližší informace lze získat na tel. 221 812 468, 602 217 120

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR

NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) 2020/592 o dočasných mimořádných opatřeních odchylovajících se od některých ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 za účelem řešení narušení trhu v odvětví ovoce a zeleniny a v odvětví vína způsobeného pandemií COVID-19 a opatřeními s ní spojenými

- Nařízení vyšlo v Úředním věstníku Evropské unie L 140/6 dne 4.5.2020. V odvětví vína se týká různých možností členských států jak podořit vinohradnictví a vinařství z prostředků EU. Konkrétně jde o následující možnosti v rámci programů podpory v odvětví vína:

- Nouzová destilace vína s využitím destilátu pro průmyslové, dezinfekční a energetické účely. Členské státy mohou k financování použít i státní rozpočet.
- Podpora na krizové skladování vína. Členské státy mohou k financování použít i státní rozpočet.
- Odchylně od čl. 46 odst. 6 nařízení (EU) č. 1308/2013 nepřesáhne příspěvek Unie na skutečné náklady restrukturalizace a přeměny vinic 60 %. Příspěvek Unie na náklady spojené s restrukturalizací a přeměnou vinic v méně rozvinutých regionech nepřesáhne 80 %.
- Odchylně od čl. 47 odst. 1 nařízení (EU) č. 1308/2013 se v průběhu rozpočtového roku 2020 „zelenou sklizní“ rozumí úplné zničení nebo odstranění nezralých vinných hroznů v celém zemědělském podniku nebo v jeho části za předpokladu, že zelená sklizeň probíhá na celých pozemcích. Odchylně od čl. 47 odst. 3 druhé věty nařízení (EU) č. 1308/2013 podpora poskytnutá na zelenou sklizeň nepřesáhne 60 % sumy přímých nákladů na zničení nebo odstranění vinných hroznů a ztráty příjmů spojené s takovým zničením nebo odstraněním.
- Odchylně od čl. 49 odst. 2 písm. b) nařízení (EU) č. 1308/2013 nepřesáhne finanční příspěvek Unie na podporu na pojištění sklizně 60 % nákladů na pojistné hrazené producenty jako pojištění:
 - a) proti ztrátám uvedeným v čl. 49 odst. 2 písm. a) nařízení (EU) č. 1308/2013 a proti jiným ztrátám způsobeným nepříznivými klimatickými jevy;
 - b) proti ztrátám způsobeným zvířaty, chorobami rostlin nebo napadením škůdci;
 - c) proti ztrátám způsobeným lidskými pandemiemi.
- Odchylně od čl. 50 odst. 4 nařízení (EU) č. 1308/2013 se u příspěvku Unie použijí tyto maximální míry podpory týkající se způsobilých investičních nákladů:
 - a) 60 % v méně rozvinutých regionech;
 - b) 50 % v jiných než méně rozvinutých regionech.

Plné znění nařízení je na adrese:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2020:140:FULL&from=EN#page=8&zoom=100,0,0>

K uplatnění tohoto nařízení je nutné přijetí příslušných vnitrostátních předpisů.

JIŘÍ SEDLO

Prodej alkoholu klesl v březnu o čtvrtinu

Prodej alkoholu v přepočtu na litry čistého lihu se v březnu meziročně snížil o 24 procent, vyplynulo z průzkumu agentury Nielsen. V březnu přitom byla zavedena opatření proti šíření nemoci covid-19. Zavřeny tak byly restaurace a hospody. V důsledku omezení i obav prudce ubylo turistů. Tržby pivovarů v březnu poklesly o 40 procent, u mini-pivovarů se propadly o více než 80 procent. Stojí za tím uzavření restaurací. Podle Unie výrobců a dovozců alkoholu za poklesem stojí z velké části úbytek turistů a zahraničních dělníků v Česku. „Předpokládáme, že v době koronakrizy většina lidí nezměnila významně svoje chování v oblasti konzumace alkoholických nápojů ve srovnání s dobou před krizí,” uvedl šéf unie Vladimír Darebník. Dalším faktorem, který ovlivnil statistiky, je pokles přeshraničního prodeje. „Hodně alkoholu u nás kupovali Němci a Rakušané, kteří k nám dříve přijížděli do příhraničních obchodů na cenově výhodné nákupy podobně, jako naši občané jezdili pro potraviny a oblečení zase k nim,” doplnil Darebník.

ZDROJ: AGRIS.CZ, AUTOR: NOVINKY.CZ, 23. 4. 2020

Češi díky koronaviru objevují kouzlo on-line farmářů

Maso, mléčné produkty, čerstvá zelenina a ovoce. Lokální čerstvé potraviny s visačkou „vyrobeno v Česku” jdou v době epidemie nejvíce na dračku v prvním českém komunitním farmářském tržišti scuk.cz, které funguje on-line. Scuk nyní hlásí v rámci celé republiky až dvaapůlkrát vyšší obrát, v Praze je dokonce až třikrát vyšší. Tržiště funguje tak, že si lidé na webu najdou skupinu s výdejním místem nejbližší svému bydlišti a objednají produkty od místních farmářů. Pro bedýnku s nákupem ▶

si přijedou ve stanovený čas. Za zvýšením současné poptávky je určitě zákaz pořádání farmářských trhů. Ty jsou pro zákazníky často stěžejním místem, kde nakupují čerstvé lokální potraviny. Pro některé české farmáře je nyní internetové tržiště jediným místem, kde mohou prodávat své produkty.

ZDROJ: NOVINKY.CZ, AUTOR: DENISA DOLEŽALOVÁ, ALEŠ PELIKÁN, 6. 4. 2020 (KRÁCENO)

Trh s biopotravinami v roce 2018 dynamicky rostl

Tisková zpráva – Zájem o biopotraviny roste. Jejich celková spotřeba, včetně dovozu, byla v roce 2018 v České republice 4,43 miliardy korun. To je v porovnání s rokem 2017 nárůst o 33 procent. Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu dosáhl v roce 2018 přibližně 7,02 miliardy korun. Vývoz biopotravin vzrostl na zhruba 2,59 miliardy korun. Vyplývá to z údajů Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI).

„K rozvoji výroby biopotravin a ekologického zemědělství přispívá naše Ministerstvo dotací na ekologicky obhospodařované plochy a bodovým zvýhodněním výrobců biopotravin v rámci Programu rozvoje venkova. Podporujeme například i výzkumné projekty a stranou nenecháváme ani osvětovou a propagační činnost. Každoročně pořádáme nejen kampaň Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství, ale ve spolupráci se Státním zemědělským intervenčním fondem jsme loni spustili víceletou kampaň na podporu biopotravin a ekologického zemědělství,“ řekl ministr zemědělství Miroslav Toman.

Průměrná roční spotřeba biopotravin na obyvatele v roce 2018 činila 416 Kč (oproti 314 Kč v roce 2017) a jejich podíl na celkové spotřebě potravin a nápojů vzrostl na 1,58 procenta. Vysoký meziroční nárůst mezi lety 2016 a 2017 (30 %) zčásti způsobilo zahrnutí většího počtu povinně registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství do šetření. Meziroční růst v letech 2017 a 2018 ale potvrzuje dynamicky rostoucí zájem o biopotraviny. Tomu odpovídá i celkový nárůst výrobců biopotravin, který vzrostl znovu o 11,3 % z 672 na 748.

Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 3 449 milionů

korun. Ve veřejném stravování obrat meziročně vzrostl na 209 milionů korun, obrat přímého prodeje (jde zejména o přímý prodej z ekofaremu) dosáhl 228 milionů, prodej prostřednictvím e-shopů 545 milionů korun. Po přičtení exportu ve výši 2,59 miliardy korun tak byl v roce 2018 celkový obrat uskutečněný českými subjekty přibližně 7,02 miliardy korun.

Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tedy v supermarketech a hypermarketech (36,2 %, tj. 1,6 mld. Kč), prostřednictvím prodejen zdravé výživy a biopotravin (16,9 %, tj. 749 mil. Kč) a drogerií (14,9 %, 661 mil. Kč). Biopotraviny z dovozu (při zahrnutí jen těch finálních) se na maloobchodním obratu v roce 2018 podílely 47 procenty.

Hlavní kategorií biopotravin s největším objemem prodeje je dlouhodobě kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (41% podíl), přičemž téměř tři čtvrtiny tvořily káva a čaj, hotové pokrmy (vč. dětské výživy) a ostatní zpracované biopotraviny zahrnující zejména doplňky stravy. Na druhém místě je kategorie „Mléko a mléčné výrobky“ (20 %) následovaná kategorií „Ovoce a zelenina“ (17 %).

Čeští výrobci vyvezli do zahraničí biopotraviny za zhruba 2 116 milionů korun. Tento vývoz trvale roste a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (790 mil. Kč) byl vyvezen do ostatních zemí EU nesousedících s ČR a do Německa (395 mil. Kč). Přestože Německo nadále představuje významné odbytiště české bioprodukce, meziročně došlo ke snížení objemu exportu o více než 43 % (301 mil. Kč). Přitom 83 % výrobců biopotravin uplatnilo většinu své výroby na českém trhu.

**VOJTĚCH BÍLÝ, TISKOVÝ MLUVČÍ
MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ, 28. 4. 2020**

Ceny zeleniny a ovoce hned tak nespadnou

Ceny zeleniny a ovoce nejspíš zůstanou na nynější úrovni kvůli nedostatku těchto komodit v Evropě. Cenu určuje množství zeleniny vypěstované v jihoevropských státech, kde nastal výpadek produkce kvůli koronavirové pandemii. Ceny by se podle zemědělců neměly dál zvyšovat, v sezóně však zřejmě neklesnou. V dubnu zrychlil meziroční růst cen potravin a nealkoholických nápojů.

Skoro o čtvrtinu zdražilo ovoce, za zeleninu kupující platili téměř o 12 procent více. Ceny vepřového masa stouply proti loňskému dubnu skoro o 19 %, mouka zdražila o 16,6 % a cukr o 16,2 %.

Například u rajčat se daří díky skleníkům postupně navyšovat českou produkci, spotřeba je ale daleko vyšší. Obecně je u zeleniny soběstačnost České republiky zhruba třetinová. Ovocem s nejvyšší spotřebou u nás jsou bezesporu jablka. Jejich ceny na pultech tuzemských obchodů v dubnu podle ČSÚ stouply meziročně v průměru o 40 % na více než 36 korun za kilogram z loňských 26 Kč. Podle ovocnářů je důvodem zvýšení ceny loňská podprůměrná úroda jablek v Evropě a z ní plynoucí současné velmi nízké zásoby jablek, které v Evropě začátkem dubna činily 1,77 milionu tun a meziročně byly nižší o 23 %. Ceny jablek v Česku se řídí vývojem trhu a cen v Evropě, protože dovoz zajišťuje přes polovinu české spotřeby. Čeští pěstitelé ceny jablek objemem své produkce nijak zásadně neovlivní. K 1. květnu měli čeští pěstitelé na zásobách asi 8000 tun jablek, což bylo meziročně o 54 % méně. Na zásobě jablek v Evropě se tak ČR podílí necelou polovinou procenta.

Pokles cen se krátkodobě očekává u vepřového masa. Čína jej přestala dovážet. Zásoby se tak společně s přebytečným mlékem a hovězím masem začínají hromadit. Navíc se očekává krize, tedy menší spotřeba.

**WWW.HALONOVINY.CZ/ARTICLES/
VIEW/53689765/15.5.2020 (KRÁCENO)**

Výsadbu lesů po kůrovci ztížilo nebyvalé sucho

Extrémní sucho brzdí zalesňování holin po kůrovci, správci lesů museli jarní výsadbu stromů ukončit. Bez deště uhynou i sazenice, jež už jsou v zemi. Obvykle zjara sadí až do května, teď skončili o více než dva týdny dřív. Půda, jež bývá díky tajícímu sněhu pro mladé sazenice nejlepší, je letos bez vláh. Na Bruntálsku, které přišlo o drtivou většinu lesů kvůli kůrovci, to komplikuje zalesňování holin.

„Začátek jara byl dobrý, ale teď už cítíme problémy se suchem. Zastavili jsme zalesňování. Dříve jsme sadili stromky ještě v květnu, letos už to nejde a přesouváme to na podzim,“ řekl Jan Rapouch ze společnosti Spojené lesy, která se stará o lesy Rýmařova a obcí v okolí. ▶

Stejný problém mají i další správci lesů. „Skončili jsme už před čtrnácti dny. Kvůli suchu i kvůli nedostatku sazenic," uvedl Ivan Vrátný z Lesní správy města Krnova. Krnov na podzim sázel až do konce listopadu a z lesních školek měl proto na jaro méně sazenic. „Ale i kdyby to bylo víc, museli bychom skončit. Například na Ježníku je na jižních expozicích takové sucho, že se nedá vysazovat," doplnil Vrátný.

HTTP://WWW.SILVARIUM.CZ, AUTOR:
MLADÁ FRONTA DNES, 4.5.2020

Aktuální informace o stavu vodních zdrojů a suchu k 27. 5. 2020

1. STAV PODZEMNÍCH VOD (týden- ní zpráva ČHMÚ 18. 5. – 24. 5. 2020)

Stav podzemních vod se ve srovnání s předchozím týdnem příliš nezměnil a zůstal celkově silně podnormální. Hladina v mělkých vrtech ve srovnání s předchozím týdnem na území ČR v průměru převážně mírně klesala. Pouze necelé 1 % mělkých vrtů dosáhlo mírně nadnormální hladiny. Počet vrtů, u kterých je hladina v mezích normálu, se příliš nezměnil a tvoří 13 % všech objektů. Počet mělkých vrtů, u kterých bylo dosaženo silného, či mimořádného sucha se příliš nezměnil a tvoří 71 % všech objektů.

K mírnému zhoršení stavu došlo pouze v povodí horní Ohře, Lužické Nisy a Smědé (z mírně na silně podnormální). Ke zlepšení nedošlo v žádném z povodí. V převážné většině povodí v Čechách a na Moravě je stav podzemní vody hodnocen jako silně až mimořádně podnormální. Mimořádně podnormální zůstala povodí Orlice, horní Vltavy, Lužnice, Ploučnice, Osoblahy, Jihlavy a oblast soutoku Dyje a Moravy. Počet pramenů, u kterých bylo silného či mimořádného sucha, se oproti minulému týdnu nezměnil a tvoří 79 % všech objektů.

2. STAV HLADINY VODNÍCH TOKŮ

Povodí Moravy, s. p. – v uplynulém týdnu byly zaznamenány srážky v celkovém úhrnu do 80 mm. Vlivem srážek se zvedly průtoky v tocích. Na horních tocích jsou hladiny toků na sestupu, na dolních tocích jsou tendence hladiny vzestupné vlivem dotoku. Průměrné průtoky za poslední tři dny v povodí Dyje se pohybují v rozmezí 30 – 100 % průměrných květnových hodnot. V povodí Moravy se průtoky pohybují v roz-

Vybrané vodárenské nádrže

Název vodního díla	Celkový objem zásobního prostoru [mil. m ³]	Naplnění zásobního prostoru [%]		
		27. 5. 2019	20. 5. 2020	27. 5. 2020
Vranov*	79,668	99	72	71
Vír	44,060	100	93	93
Mostišťe	9,339	100	97	97
Hubenov	2,394	100	95	94
Slušovice	7,245	100	94	94
Karolínka	5,813	99	83	85

* nádrž s vodárenských využitím

Vybrané vodárenské nádrže

Název vodního díla	Celkový objem zásobního prostoru [mil. m ³]	Naplnění zásobního prostoru [%]		
		27. 5. 2019	20. 5. 2020	27. 5. 2020
Nové Mlýny	58,039	100	100	100
Brno	13,023	96	95	97
Letovice	9,015	70	73	73
Dalešice	62,986	96	82	84
Bystřička	0,852	100	100	100
Plumlov	2,884	100	93	92

mezí 40 – 150 % květnových hodnot. Závěrovým profilem ve Strážnici protéká největší moravskou řekou Moravou 48 % květnového normálu. Limit sucha (Q355) se v současnosti ve stanicích se stanoveným limitem sucha nevyskytuje.

3. NAPLNĚNOST VODNÍCH NÁDRŽÍ

Povodí Moravy, s. p. – většina významných nádrží v povodí Moravy a Dyje má plné nebo téměř plné zásobní prostory. Hladiny v nádržích jsou většinou setrvalé, případně vlivem spadlých srážek a zvýšených průtoků lehce na vzestupu. Za uplynulý týden bylo ve významných vodních nádržích v povodí Moravy a Dyje zachyceno cca 2,65 mil. m³ vody. Nadále platí, že z nádrží dlouhodobě vypouštíme nezbytné minimum. Vodárenské odběry jsou zabezpečovány v požadovaných množstvích.

4. PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ A MOŽNÉ DOPADY

Povodí Moravy, s. p. – z nádrží bude i nadále vypouštěno požadované minimální množství. Již se pravidelně navyšují odběry z vodních toků pro zemědělské účely, což vede k navýšení odtoků z nádrží, především z VD Vranov. Cílem manipulací zůstává zvyšování hladin v nádržích, vodárenské odběry jsou zabezpečovány v požadovaných množ-

stvích. Vzhledem ke stávajícímu suchému období a nepříznivé hydrologické situaci Povodí Moravy, s. p., doporučilo vodoprávní úřadům na příslušných vodních tocích provádět častější kontrolu dodržování manipulačních řádů rybníků a odběrů povrchových vod, v případě potřeby upravit povolení k nakládání s vodami. Dále doporučilo prostřednictvím vodoprávních úřadů jednotlivým obcím posoudit situaci sucha na jejich území a následně provést omezení či zakázání obecného nakládání s vodami s ohledem na aktuální situaci na jejich území.

ZÁVĚR

Stav podzemních vod se ve srovnání s předchozím týdnem příliš nezměnil a zůstal celkově silně podnormální. V uplynulém týdnu byly zaznamenány srážky, které se podílely na přechodném zlepšení situace ve vodních tocích. Na území Čech byly tyto srážky většinou do 30 mm, na území Moravy a Slezska až do 90 mm. Průtoky ve vodních tocích povodí Vltavy, Ohře a Labe se pohybují převážně v rozmezí 18 – 60 % dlouhodobého průměru pro měsíc květen (výjimkou jsou horské oblasti povodí Labe, kde se průtoky pohybují v rozmezí 80 – 170 %), na území povodí Moravy a Odry se průtoky ve vodních ►

tocích pohybují v rozmezí 30 – 150 % (vyšší průtoky jsou zejména v horských oblastech). Významné vodárenské i víceúčelové nádrže jsou až na výjimky (tyto vodní díla mají nižší naplněnost

převážně z provozních důvodů) naplněny z 71 – 100 % a jsou tak schopny zabezpečit požadované odběry. Odtok z většiny nádrží je s ohledem na aktuální hydrologickou situaci udržován

na hodnotě minimálního zůstatkového průtoku (s výjimkou povodí Odry, kde je aktuální hydrologická situace nejlepší).

ZDROJ: MZE

Ze zahraničí

Stav vinařství ve světě v roce 2019

Pro tento článek tvořila základ zpráva OIV „STATE OF THE VITIVINICULTURAL SECTOR IN 2019“, kterou přednesl v Paříži generální ředitel OIV Pau Roca dne 23. dubna 2020. Dále bylo využito informací z DG Agri Evropské komise.

Souhrn: Plocha vinic činí 7,4 mil. ha a prakticky tak nedošlo ke změně už od roku 2016. Produkce vína ve světě činila v roce 2019 celkem jenom 260 mil. hl, což je oproti mimořádně vysoké sklizni v roce 2018 značný pokles. Světová spotřeba vína se odhaduje na 244 mil. hl a vzhledem k předcházejícímu roku se zvýšila o 0,1 %. Exportní trh vínem se zvětšil a v objemu je odhadován na 105,8 mil. hl (+1,7 %), ve finanční hodnotě dosahuje 31,8 mld. € (+0,9 %). První odhady produkce vína na jižní polokouli signalizují pro rok 2020 nižší objem (s výjimkou JAR a Uruguaye).

1. Plocha vinic

Plocha vinic ve světě zůstává stabilní, včetně mladých neplodných vinic na úrovni 7,4 mil. ha. Na severní polokouli zaručuje stabilitu EU, kde se nachází 3,2 mil. ha vinic. Uvnitř EU podle posledních údajů z roku 2019 signalizují zvýšení plochy vinic Francie (794 tis. ha), Itálie

(708 tis. ha), Portugalsko (195 tis. ha) a Bulharsko (67 tis. ha). Naopak ve Španělsku (966 tis. ha), Maďarsku (69 tis. ha) a Rakousku (48 tis. ha) došlo oproti roku 2018 k mírnému poklesu plochy vinic. Koncem prvního desetiletí tohoto století došlo v EU k poklesu plochy způsobenému podporou vzdání se vinohradnictví. Tento program skončil v hospodářském roce 2010/2011 a od roku 2016 se může plocha vinic jednotlivých členských států EU každoročně zvyšovat o 1 %. Stabilizace je pozorována v Rumunsku (191 tis. ha) a Německu (103 tis. ha). Ve východní Evropě registrovalo růst plochy vinic Rusko (o 1,2 tis. ha v roce 2019) na 95 tis. ha. V Moldavsku proběhl opačný trend, meziroční pokles plochy o 2,8 % na 143 tis. ha, který souvisí s aktuálním procesem restrukturalizace a transformace malých vinic na větší celky.

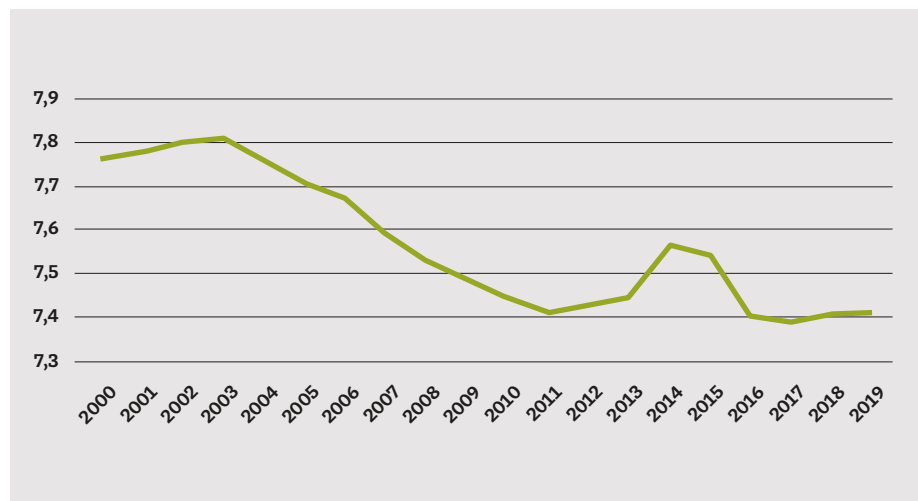
Turecko, s pátou největší plochou vinic světa, zaznamenalo její snížení o 12,3 tis. ha na 436 tis. ha. Ve východní Asii, po desetiletí expanze plochy vinic v Číně (855 tis. ha), se vývoj zpomalil. I tak má Čína druhou největší plochu vinic na světě, po Španělsku.

Ve Spojených státech plocha vinic od roku 2014 trvale klesá, v roce 2019 byla odhadována na 408 tis. ha. Část vinic je nahrazována mandloněmi a pistáciemi. V Jižní Americe vykazuje plocha vinic

mezi roky 2018 a 2019 klesající trend již čtvrtým rokem v řadě za sebou. Jedinou výjimkou na kontinentu je Peru, kde se plocha zvýšila o 7,1 tis. ha (+17 % oproti roku 2018), a nyní dosahuje 48 tis. ha. V JAR zůstala plocha vinic při srovnání s rokem 2018 stabilní, a sice ve výši 128 tis. ha. Rovněž stabilní plochu v roce 2019 ve výši 146 tis. ha vykazovala Austrálie, na Novém Zélandu se zvýšila o 1,6 % a dosáhla hodnoty 39 tis. ha.

2. Produkce vína

Produkce vína se v roce 2019 vrátila zpět na dlouholetý průměr 260 mil. hl. Došlo k razantnímu snížení oproti nadměrně úrodnému roku 2018 o 35 mil. hl (-11,5 %). V roce 2017 byla zase produkce vína mimořádně nízká. Itálie (47,5 mil. hl), Francie (42,1 mil. hl) a Španělsko (33,5 mil. hl) v roce 2019 společně vyprodukovaly 48 % vína světa, i když to bylo výrazně méně než před rokem. Dalšími členskými státy EU, jejichž meziroční produkce se výrazně snížila, jsou Německo (na 9,0 mil. hl, -12 %), Rumunsko (na 5,0 mil. hl, -4 %), Rakousko (2,5 mil. hl, -10 %), Maďarsko (2,4 mil. hl, -34 %) a Řecko (1,9 mil. hl, -8 %). Jedinou členskou zemí EU, která zaznamenala v roce 2019 nárůst produkce vína, bylo Portugalsko s 6,7 mil. hl (+10 %). V EU bylo celkem vinifikováno 156 mil. hl, oproti roku

Obr. 1: Vývoj plochy vinic ve světě v mil. ha. Zdroj: OIV

Tabulka 1

Deset států s největší plochou vinic (2019; tis. ha)

Španělsko	966
Čína	855
Francie	794
Itálie	708
Turecko	436
USA	408
Argentina	215
Chile	200
Portugalsko	195
Rumunsko	191

Tabulka 2**Produkce vína podle států (2019; mil. hl)**

Itálie	47,5
Francie	42,1
Španělsko	33,5
USA	24,3
Argentina	13,0
Austrálie	12,0
Chile	11,9
Německo	9,7
JAR	9,0
Čína	8,3

Obr. 2: Vývoj produkce vína ve světě v mil. hl. Zdroj: OIV

2018 o -14,4 % méně. Byl to důsledek špatného počasí, jako jarní mráz, krupobití a sucho. Ve východní Evropě bylo vhodné počasí v Rusku (4,6 mil. hl, +7 %) a na Ukrajině (2,1 mil. hl, +6 %), zatímco v Moldavsku byla sklizeň nižší a bylo vinifikováno jen 1,5 mil. hl (-23 %).

V Asii signalizují nová dostupná data z Číny produkci 8,3 mil. hl vína, tedy -10 % proti již tak slabému roku 2018. Celkem je to již třetí rok poklesu produkce vína v řadě za sebou, důvodem mohou být obtížné klima, technologické problémy a nízká produktivita práce. Také se v Číně změnil systém sběru dat, což může zkreslovat výsledky. V Severní Americe byla nižší vinifikace v USA (24,3 mil. hl, -2 %). Nebylo to způsobeno špatným počasím nebo požáry v Kalifornii (přišly až po sklizni), ale vysokými zásobami vína. V Jižní Americe byl celkový trend rovněž záporný. Zatímco Argentina (13,0 mil. hl) a Chile (12,0 mil. hl) vykazují sice meziroční pokles, ale sklizeň byla vyšší než pětiletý průměr, v Brazílii (2,0

mil. hl) došlo k poklesu produkce vína o 1 mil. hl (-34 %). Je to od začátku století nejnižší výnos, s výjimkou roku 2016, kdy úroda devastoval El Nino. Důvodem byl špatný průběh počasí s jarním krupobitím. V JAR bylo vinifikováno 9,7 mil. hl. Je to meziročně více o +3 %, podstatně méně při srovnání s lety před začátkem tříletého sucha (2016 až 2018). Co se týká Oceánie, v Austrálii byl již druhým rokem zaznamenán pokles produkce vína. V roce 2019 bylo vinifikováno 12,0 mil. hl vína (oproti roku 2018 -6 %). Na Novém Zélandu bylo získáno 3,0 mil. hl vína s meziročním poklesem -1 %.

3. Spotřeba vína

Světová spotřeba vína v roce 2019 činila 244 mil. hl a meziročně se zvýšila o 0,1 %. Nárůst spotřeby o 0,1 % ale musí být brán s nejvyšší opatrností vzhledem k možné chybě. Obdobně to platí pro spotřebu v jednotlivých zemích, neexistuje jednotná metodika, někdy nejsou zohledňovány skladové zásoby vína, jeho průmyslové zpracování atd.

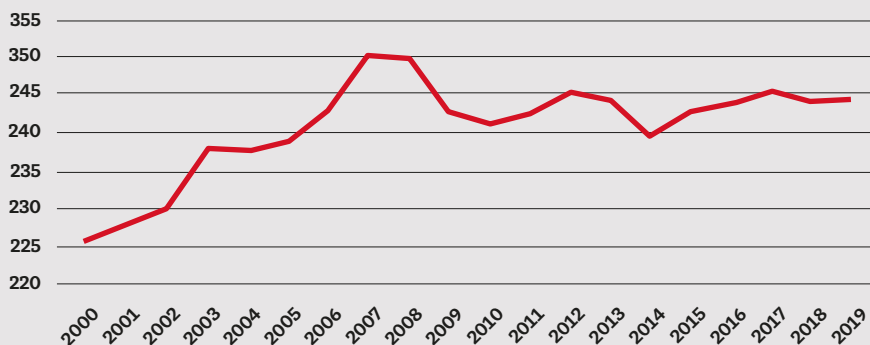
V roce 2019 bylo v EU spotřebováno 128 mil. hl vína, to odpovídá 53 % objemu celosvětové konzumace vína. Na jednu stranu jsou státy s pozitivním vývojem spotřeby vína ve srovnání s rokem 2018 a na druhou stranu státy, jejichž spotřeba klesá. K těm prvním patří Itálie (22,6 mil. hl, +0,9 %), Německo (20,4 mil. hl, +2 %), Spojené království (13 mil. hl, +1 %) a Španělsko (11,1 mil. hl, +2,3 %). Ke druhé skupině náleží Francie (26,5 mil. hl, -0,6 %), Portugalsko (5,0 mil. hl, -2,7 %), Nizozemsko (3,5 mil. hl, -1,8 %) a Belgie (2,7 mil. hl, -2,5 %).

Česká republika se spotřebou 2,1 mil. hl vína je na 24. místě na světě a spotřebuje se u nás necelé 1 % vína světa. Těsně před námi je Rakousko a těsně za námi Řecko. Ve spotřebě vína na hlavu (23,3 l/osoba/rok) jsme na 16. místě, těsně za Anglií a před Řeckem. Na prvních třech místech jsou Portugalsko (56,4 l), Francie (49,5 l) a Itálie (43,0 l).

Žebříček vedou již řadu let Spojené státy, které spotřebují 13 % vína světa, 33,0 mil. hl. Meziroční nárůst spotřeby

Tabulka 3**Státy s největší spotřebou vína (2019; mil. hl)**

USA	33,0
Francie	26,5
Itálie	22,6
Německo	20,4
Čína	17,8
Anglie	13,0
Rusko	11,1
Španělsko	10,0
Argentina	8,5
Austrálie	5,9

Obr. 3: Vývoj spotřeby vína ve světě v mil. hl. Zdroj: OIV

Tabulka 5**Vývoz vína 2019**

Stát	mil. hl	mld. €
Itálie	21,6	6,4
Španělsko	21,3	2,7
Francie	14,2	9,8
Chile	8,7	1,7
Austrálie	7,4	1,8
Německo	3,8	1,0
USA	3,6	1,2
JAR	3,2	0,6
Portugalsko	3,0	0,8
Argentina	2,7	0,7
Nový Zéland	2,7	1,1

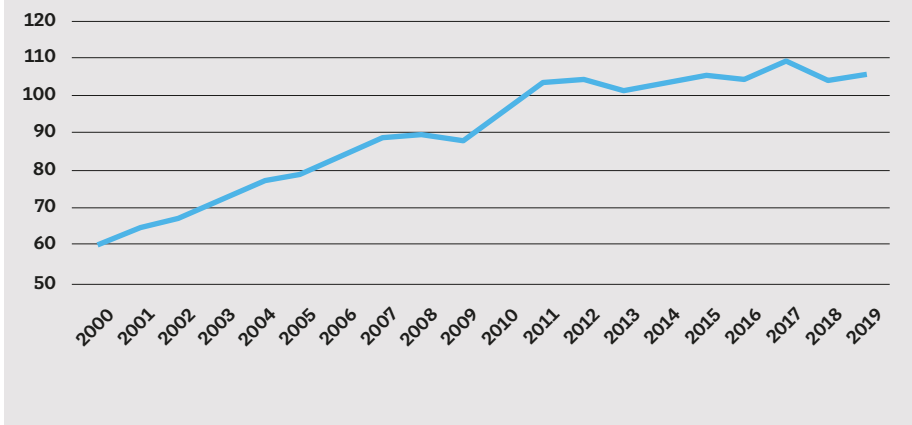
Tabulka 6**Dovoz vína 2019**

Stát	mil. hl	mld. €
Německo	14,6	2,6
Anglie	13,5	3,8
USA	12,3	5,5
Francie	7,2	0,9
Čína	6,1	2,2
Rusko	4,5	1,0
Nizozemsko	4,2	1,2
Kanada	4,2	1,7
Belgie	3,1	1,0
Portugalsko	2,9	0,2

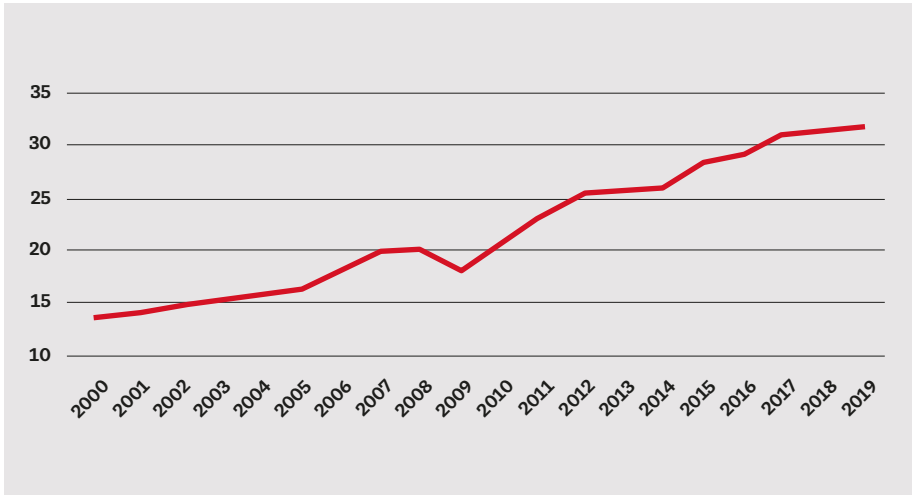
4. Mezinárodní obchod s vínem

Mezinárodní obchod, který je zde po-
jat jako součet vyvezeného vína ze všech
zemí (92), tvořil v roce 2019 celkem v ob-
jemu 105,8 mil. hl. Meziročně se objem
zvýšil o 1,7 % a obchodovaná hodnota
o 0,9 % na 31,8 mld. €. Z dlouhodobého
hlediska mezinárodní obchod s vínem
trvale narůstá, jenom v roce 2018 došlo
k poklesu v důsledku očekávané vysoké
sklízne hroznů, ale v roce 2019 již pokračoval
předcházející trend růstu započatý
v roce 2013.

Největším exportérem byla Itálie s 21,6
mil. hl, což tvořil 20,5 % celkového světo-
vého obchodu vínem. Meziroční změny
v množství exportovaného vína se podle
jednotlivých zemí značně liší. Výrazné
zvýšení vykázala Itálie (+2,0 mil. hl), Špa- ▶

Obr. 4: Vývoj objemu obchodovaného vína (mil. hl). Zdroj: OIV

Obr. 5: Vývoj hodnoty obchodovaného vína (mld. €). Zdroj: OIV

Tabulka 4**Světový vývoz vína v roce 2019**

Objem (mil. hl)	Hodnota (mld. €)	Typ vína a balení	Podíl v %	
			objem	hodnota
105,8	31,8	balené (do 2 l)	53	70
		šumivé	9	21
		BiB	4	2
		nebalené (nad 10 l)	34	8

činil +1,8 % a došlo tak ke snížení tempa
růstu, které se v předcházejících letech
pohybovalo kolem 3 %. V Číně se spo-
třebovalo v roce 2019 17,8 mil. hl vína
s meziročním poklesem 3,3 %. Pokles
pokračuje již druhým rokem, je tedy
možné, že trvalý růst spotřeby z po-
sledních dvaceti let skončil. Japonsko je
vzhledem k vínu druhou největší spotře-
bitelskou zemí v Asii a patnáctou v ce-
losvětovém pořadí, která už šestým po

sobě jdoucím rokem zaznamenala sta-
bilní spotřebu 3,5 mil. hl. V Jižní Ame-
rice se meziročně spotřeba vína zvýšila:
Argentina 8,5 mil. hl (+1,3 %), Brazílie
3,3 mil. hl (+0,5 %) a Chile 2,4 mil. hl
(+4,6 %). Pokles v konzumaci vína uved-
la JAR (4,0 mil. hl, -6,2 %), kde předtím
po 4 roky za sebou spotřeba přesahova-
la 4,3 mil. hl. V Austrálii je po tři roky
spotřeba stabilní, odhaduje se kolem 5,9
mil. hl vína.

Tabulka 7

Předpoklad a porovnání vinifikace na jižní polokouli v letech 2019 a 2020 (tis. hl)

Rok	Předpoklad		Trend	Rozdíl 20/19
	2019	2020	2020	(%)
Argentina	13 019	11 600	▼	-10,9 %
Austrálie	11 970	11 500	▼	-3,9 %
Brazílie	2 025	2 000	▼	-1,2 %
Chile	11 939	10 500	▼	-12,1 %
Nový Zéland	2 974	2 900	▼	-2,5 %
JAR	9 696	10 200	▲	5,2 %
Uruguay	585	650	▲	11,1 %

nělsko (+1,3 mil. hl), Kanada (+0,4 mil. hl) a Chile (+0,3 mil. hl). Opačně k významné redukci objemu vyváženého vína došlo v Austrálii (-1,1 mil. hl), JAR (-1,0 mil. hl), Ukrajině (-0,4 mil. hl) a Maďarsku (-0,3 mil. hl).

Hodnota globálního exportu vína od roku 2010 trvale roste, v roce 2019 dosáhla historického maxima. V hodnotovém vyjádření byla největším vývozcem Francie, s 9,8 mld. € obsadila 30,8 % svě-

tového exportu vína. Řada velkých vývozců získala za export meziročně vyšší příjmy, např. Francie (+425 mil. €), Itálie (+211 mil. €) a Nový Zéland (+84 mil. €). Největší pokles příjmů se týkal Španělska (-234 mil. €) a JAR (-73 mil. €).

Obchod baleným vínem (do 2 l) v roce 2019 tvořil 53 % celkem obchodovaného objemu, tedy stejný podíl jako v roce 2018. V hodnotovém vyjádření činí balené víno 70 % veškerého globálního ex-

portu. Velmi vysoký podíl baleného vína na celkovém objemu vývozu má Francie (71 %), Německo (74 %) Portugalsko (80 %), a Argentina (67 %).

Obchod šumivým vínem se meziročně opět zvýšil v objemu (+2,5 %) i ceně (+4,9 %) vyváženého šumivého vína (3,7 a 6,3 %). To může částečně vysvětlit celosvětová obliba italského Prosecco. Také významný podíl exportu vína z největších zemí tvořilo šumivé víno: Itálie 19 %, Francie 14 % a Španělsko 9 %. Přes relativně malý podíl na objemu (9 %) tvořilo šumivé víno 21 % hodnoty veškerého obchodu vínem.

Nebalené víno (nad 10 l), díky vysoké sklizni v roce 2018, se obchodovalo meziročně ve větším objemu (+4,9 %), ale za výrazně nižší hodnotu (-6,6 %). K zemím s největším podílem nebaleného vína na jejich vývozu patří Španělsko (55 %), USA (55 %), JAR (50 %), Austrálie (46 %) a Chile (42 %). Vývoz objemu nebaleného vína meziročně významně zvýšily Itálie (+29 %), Argentina (+26 %), Chile (+13 %), Španělsko (+12 %) a Francie (+12 %) a naopak k poklesu došlo v Německu (-19 %), Austrálii (-18 %) a JAR (-17 %). Nebalené víno tvořilo v roce 2019 na celkovém objemu vyváženého vína 34 %, ale pouze 8 % hodnoty.

V roce 2017 byla do celního harmonizovaného systému zavedena nová položka 2204 22 pro víno v nádobách větší jak 2 litry a menší jak 10 l, většinou označovaných jako Bag-in-Box (BiB). V těchto nádobách byly v roce 2019 obchodovány 4 % objemu a 2 % hodnoty celosvětového vývozu vína. Největšími exportéry byly Německo, JAR a Portugalsko.

5. Předpoklad sklizně 2020 na jižní polokouli

Podle prvních čísel o sklizni v roce 2020 lze předpokládat nižší úrodu ve většině rozhodujících zemí, s výjimkou JAR a Uruguaye. Jednotlivé země jsou uvedeny v přehledné tab. 7. Je nutné počítat s potřebnou korekcí v budoucnosti, zvláště vzhledem k současné mimořádné situaci.

6. Evropská unie

Z porovnání členských států států EU v roce 2018 vyplývá, že jsme v pořadí 12., podle produkce vína v roce 2019 je ČR až na 13. místě, ve vývozu za rok 2018 opět na 12. místě v rámci EU 28.

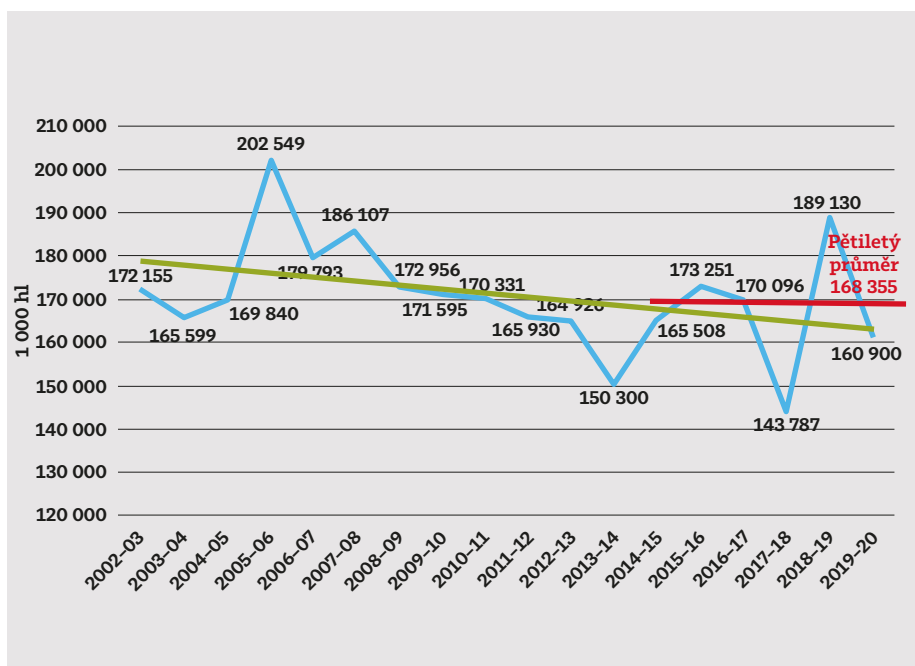
Produkce vína v EU byla v roce 2019 po velmi dobrém ročníku 2018 a nejslabším ročníku 2017 s objemem tneclých 161 ▶

Tabulka 8

Plocha vinic, produkce vína, dovoz a vývoz vína vinařských členských států EU v roce 2018.

Stát	Plocha (ha)	Produkce (tis. hl)*	Dovoz (tis. hl)	Vývoz (tis. hl)
Španělsko	953 226	38 100	809	23 336
Francie	810 850	43 356	7 787	14 932
Itálie	657 708	47 600	2 138	21 048
Portugalsko	190 322	6 676	2 608	3 144
Rumunsko	182 616	4 902	360	235
Německo	102 939	9 036	16 488	4 291
Maďarsko	65 582	3 168	86	1 600
Řecko	62 805	2 008	201	340
Bulharsko	61 251	895	114	304
Rakousko	48 863	2 631	759	633
Chorvatsko	20 482	737	249	69
Česko	18 181	568	1 663	120
Slovinsko	15 646	661	121	69
Slovensko	15 415	321	1 047	548
Kypr	7 711	126	114	10
Lucembursko	1 296	60	253	61
Malta	658	?	92	6
EU celkem	3 215 549	160 900	67 509	76 073

*Data za rok 2019, Zdroj: EK, DG Agri

Obr. 6: Vývoj produkce vína v EU v jednotlivých vinařských letech v tis. hl. Zdroj: DG Agri

mil. hl třetí nejslabší v tomto století a asi 7 mil. hl pod pětiletým průměrem (obr. 6). Dlouhodobý trend v tomto století je klesající.

JIŘÍ SEDLO

OIV předpokládá výrazný pokles poptávky po víně v důsledku koronavi-ru

V tomto roce se podle OIV na světovém trhu vínem projeví značný pokles poptávky, což povede ke snížení ceny vína. Dojde i ke změně dosavadních prodejních kanálů. Mezinárodní obchod vínem bude významně zasažen. Důvodem je, že pandemie postihla ekonomiku zvláště největších spotřebitelských zemí, jako jsou USA, Francie a Itálie. To může mít dlouhodobé následky.

DDW/5. 2020/JS

Dopad COVID-19 na evropské vinařství

COPA/COGECA zveřejnila 15. 5. svoji studii o dopadu COVID-19 na zemědělství, lesní hospodářství a rybolov v EU k 12. 5. 2020. Zde je část týkající se odvětví vína:

Sitace se každým dnem zhoršuje, v odvětví vína se krize projevuje trvale. Pokles spotřeby vína na trhu EU a klesající export není plně nahrazen elektronickým prodejem. Předpokládá se meziroční

propad o 14 %. Jenom uzavřením gastronomie se snížil odbyt o 30 % v objemu a o 50 % v hodnotě. Zvyšuje se stav zásob, problém mají především vysoce kvalitní vína. C/C vítá snahu Komise s novými opatřeními na podporu trhu v rámci národních balíčků, jako jsou krizová destilace, soukromé skladování vína a zelená sklizeň, ale tato opatření nebudou z dlouhodobého hlediska stačit. Je nemožné tato opatření zavádět při zachování stávajícího finančního objemu jednotlivých národních balíčků v odvětví vína. Pracovní skupina předala komisaři pro zemědělství návrh pro dlouhodobé investice v odvětví vína EU. Je nutný solidní rozpočet mimo rozpočet stávající SOT s vínem. Každá produkční členská země potřebuje svůj roční rozpočet, který bude odpovídat výši jejího současného národního plánu SOT. Tento rozpočet by měl být k dispozici po tři roky, aby členské státy mohly financovat potřebná opatření odpovídající jejich specifickým potřebám.

COPA-COGECA/JS

Výrazný nárůst šumivého vína

OIV zveřejnila nová data o globálním vývoji v odvětví šumivého vína. Tato studie zkoumala údaje z 82 zemí v období let 2002–2018 za účelem analýzy produkce a spotřeby šumivého vína na celosvětové i národní úrovni a prozkoumání dynamiky mezinárodního obchodu. Jde o aktualizaci zprávy z roku 2014. V této zprávě

nejsou zahrnuty produkty s přídavkem oxidu uhličitého.

Trh s šumivým vínem v posledních dvaceti letech rychle rostl v důsledku vysoké světové poptávky. Globální produkce šumivého vína v roce 2018 poprvé dosáhla 20 milionů hl a od roku 2002 vzrostla o 57 %. Před krizí v roce 2008 tvořilo šumivé víno 5 % celosvětové produkce vína, v roce 2017 dosáhlo rekordní výše 8 %. Za téměř polovinou produkce stojí dva státy: Itálie (27 %) a Francie (22 %).

Itálie je již od roku 2016 největším producentem šumivého vína (2018: 5,3 mil. hl), které tvoří desetinu její produkce veškerého vína. Za posledních deset let se objem zdvojnásobil, 2/3 tvoří Prosecco. V roce 2018 byla na druhém místě Francie (4,4 mil. hl) a na třetím místě Německo (2,8 mil. hl), kde se šumivé víno podílí 28 % na veškeré produkci vína státu. Následovalo Španělsko (2,1 mil. hl), které během dvaceti let svoji produkci zdvojnásobilo a nyní více než polovinu objemu tvoří Cava. Na pátém místě byly Spojené státy (1,3 mil. hl). Netradičními producenty šumivého vína s rychlým růstem jsou Anglie, Portugalsko, Brazílie a Austrálie.

Největšími konzumenty byly v roce 2018 Německo (3,2 mil. hl), Francie a USA (každý 2,6 mil. hl), a Rusko s Itálií (každý 1,6 mil. hl), kteří dohromady spotřebovali 62 % šumivého vína světa. Na šestém místě je rostoucí trh Anglie (1,5 mil. hl).

Vyvezeno bylo 8,9 mil. hl šumivého vína za 6,2 mld. €, což tvoří 9 % objemu a 20 % hodnoty exportu veškerého vína. Tři země, Itálie (3,9 mil. hl), Francie (1,9 mil. hl) a Španělsko (1,8 mil. hl), se podílely 85 % na veškerém vývozu vína. Itálie vyvezla 73 % své produkce, podstatnou část tvořilo Prosecco, které dovážely především Anglie, USA a Německo. Z celkové hodnoty exportu získala 52 % Francie, která dodávala nejvíce do USA a Singapur.

Více jak polovina objemu vyvezeného šumivého vína v roce 2018 skončila v pěti dovozních zemích: Anglii (1,4 mil. hl), USA (1,4 mil. hl), Belgii a Rusku (po 0,4 mil. hl).

oiv/js

Nově povolená PIWI odrůda Sauvitage ve vinařských oblastech země Porýní-Falc

28. dubna 2020 byla odrůda Sauvitage schválena Spolkovým úřadem pro odrů-

dy. Tato odrůda je tím povolena k získávání jakostního vína ve všech vinařských oblastech Porýní-Falci. Odrůda Sauvitage má velmi vysokou odolnost vůči plísni révy a vysokou odolnost vůči padlí. V důsledku volné struktury hroznů je odrůda také odolnější k plísni šedé. Má vzpřímený růst. Průměrný výnos a cukernatost moštu jsou o něco vyšší než u Ryzlinku rýnského. Tento kříženec z LVWO Weinberg je kombinací Sauvignonu blanc, Ryzlinku rýnského, Pinot gris a Vitis amurensis. Registrovaný klon nese označení Sauvitage We R 10. Název je kombinací názvu odrůdy Sauvignon a francouzského slova pro „divoký“ (sauvage). Aroma připomíná Sauvignon blanc, je čerstvě ovocité, přes exotické až po angeřstové tóny. Nevyskytuje však zelené travnaté tóny. V Porýní-Falci se Sauvitage v současné době pěstuje na 1,3 ha.

DDW/5. 5. 2020/JS

Nové rakouské DAC Wachau

Nový systém DAC Wachau dělí vína na oblastní víno, víno z vinařské obce a víno z vinařské tratě. Původní kategorie Steinfeder, Federspiel a Smaragd přitom zůstávají zachovány. Pro toto DAC je podmínkou 100 % ruční sběr.

Pro oblastní víno si mohou vinaři vybrat některou ze 17 tradičně pěstovaných odrůd. Hrozny mohou být zpracovávány společně z celé oblasti DAC Wachau. Volnější jsou i pravidla pro vinifikaci, například se mohou použít i nové barikové sudy.

Vína DAC z vinařské obce jsou získávána z hroznů z dané obce a nemají znatelné tóny po dřevu. Je povoleno 22 vinařských obcí. Ve spojení s názvem povolené obce lze použít pouze odrůdy révy vinné, které jsou zvláště typické pro Wachau: Veltlínské zelené, Ryzlink rýnský, Pinot blanc, Pinot gris, Chardonnay, Neuburské, Muškát žlutý, Sauvignon blanc nebo Tramín.

Vína z vinařské tratě se vyrábějí výhradně z nejvýznamnějších odrůd DAC Wachau: Veltlínské zelené a Ryzlink rýnský. Není povolen žádný znatelný tón po dřevu ani zvyšování cukernatosti. Víno může být získáváno pouze z hroznů vinařské tratě uvedené na etiketě. Ve Wachau je definováno celkem 157 vinařských tratí. Podnikové známky nebo fantastické názvy se nesmí používat.

Zatímco označení Vinea Wachau (Steinfeder, Federspiel, Smaragd) je prů-

vodcem vínem (obsah alkoholu), DAC je průvodcem po místu původu. Wachau DAC je považován za kompletní koncept původu. Původ je naprostým středobodem. Wachau DAC je zeměpisná ochrana původu až po nejmenší jednotku – trať. DAC systému předcházela podrobný proces, ve kterém byly tratě Wachau jasně definovány a byly zdokumentovány všechny jejich názvy. Název „trať“ (Ried) musí být použit na etiketě každého vína z vinařské tratě. Wachau staví na svých kořenech: Až do šedesátých let minulého století byly pojmy jako „Spitzer“ (špičkové) nebo „Loibner“ (chvályhodné) pro vína z těchto vinařských obcí docela běžné. Čím výše stoupáte po pyramidě DAC, tím přísnější jsou další požadavky.

Nařízení o DAC Wachau je povinné od ročníku 2020, pro vína ročníku 2019 je dobrovolné. Mohou být rovněž uváděny na trh pod názvem „Wachau“, v souladu s předpisy o označování, platnými před vydáním nařízení DAC Wachau.

DER WINZER/7. 5. 2020/JS

Pravidla pro degustace vín v Rakousku

V Rakousku jsou od 15. května povoleny degustace vína v degustačních prostorech a ve sklepech včetně výčepu pod víchem. Platí přitom obdobná pravidla jako v gastronomii. Klasický prodej vína ze sklepa je možný již nyní, zákazníci musí dodržovat odstup a mít nasazenu roušku. Je přitom možné kupované víno ochutnat.

Od 15. května platí následující podmínky pro degustace a výčep pod víchem:

- maximální otevírací doba od 6.00 do 23.00 hod.;
- u jednoho stolu mohou sedět maximálně čtyři dospělí osoby a jejich dítě. U stolu nemusí být minimální vzdálenost jednoho metru dodržena, ale musí být dodržena mezi sousedními stoly;
- obsluha musí mít roušku, hosté u stolu nikoliv;
- není možný volný výběr místa k sezení. Doporučuje se rezervace stolů předem. To umožní lepší plánování. Skupinová rezervace více stolů není možná;
- nalévání ve vinotéce není povoleno.

DER WINZER/3. 5. 2020/JS

Německo: Restart gastronomie s překážkami

Jako poslední ze 16 spolkových zemí otevřely 18. 5. své gastronomické podniky země Bádensko-Württembersko a Bavorsko. Bavorsko ale do 24. 5. jen venkovní provoz, Bádensko-Württembersko pouze „pro stravování“. Některá pravidla jsou ve všech spolkových zemích stejná (například pro vzdálenosti stolů a židlí), jiná jsou v každé zemi jiná. Třeba otevírací doba je v Bavorsku venku od 6 do 20 hodin a uvnitř od 6 do 22 hodin, v Porýní-Falci je to od 6 do 22 hodin, v jednotlivých zemích je různá povinná registrace. V Bádensko-Württembersku, Hesensku a Porýní-Falci je registrace hostů povinná, musí být zaznamenána adresa a telefon, v Bádensko-Württembersku k tomu ještě čas návštěvy restaurace. V Bavorsku jsou tato data žádoucí, ale nikoliv povinná. Údaje jsou k dispozici odpovědným úřadům, k jiným účelům nesmí být použity a po 4 týdnech musí být vymazány.

Nová pravidla zvyšující náklady podnikatelům v gastronomii (vzdálenosti, ochrana úst, poskytování dezinfekčních prostředků, pravidelná dezinfekce stolů a prostor) způsobila často zavedení tzv. „paušálního poplatku za hygienu“. V některých případech tichým zvýšením cen, v jiných přiznaným poplatkem na stůl, osobu nebo pár. Poplatek se pohybuje od 1 € výše.

DDW/20. 5. 2020/JS

Nákupní limity na víno a pivo v Austrálii

Na začátku koronavirové krize Australané nakupovali alkoholické nápoje do zásoby. Proto bylo stanoveno maximální množství na nákup. Nyní se musí Australané při nakupování omezit na „pouze“ dvanáct lahví vína, dvě balení piva nebo dvě láhve lihovin. Také v Austrálii byly všechny obchody, které nejsou nutné k přežití, včetně barů a restaurací, uzavřeny kvůli koronové pandemii. Krátce nato byly online služby zaplaveny videonahrávkami a obrázky kupujících, kteří naložili své nákupní vozy spoustou alkoholu s ohledem na možný zákaz vycházení, který by mohl trvat týdny. V důsledku toho se tržby v obchodech s alkoholem zvýšily o 86 procent. Mezitím bylo oficiálně oznámeno, že obchody s alkoholem zůstávají otevřené. Podle Světové

zdravotnické organizace spotřebují Australané od 15 let v průměru ročně 12,6 litru alkoholu, což je v globálním srovnání řadí na druhé místo za Českou republiku.
DER WINZER/1. 4. 2020/JS

Vinařství na Novém Zélandu dostalo za podvody pokutu 1,7 milionu dolarů

Vinařství Southern Boundary Winery v North Canterbury bylo soudem v Christchurchu odsouzeno k pokutě 1,7 milionu novozélandských dolarů (přibližně 25 mil. Kč) za podvod. Vzhledem k tomu, že společnost musela v důsledku dlouhého procesu podat návrh na úpadek, neočekává se, že by pokuta byla zaplacená, jak uvádí novozélandská média. Firma byla vyšetřována od roku 2014. Při prohlídce firmy byly dokumenty z účetního systému podniku objeveny v odpadech. Vyhodnocení trvalo dva roky. Teprve poté mohly být vzneseny obžaloby vůči společnosti, jakož i generálnímu řediteli, vedoucímu výroby a vinaře.

Loni na podzim se obviňovaní přiznali. Generální ředitel byl odsouzen na dva měsíce a dva týdny domácího vězení a pokutu 20 000 dolarů. Vedoucí výroby musí zaplatit pokutu 25 000 \$ a strávit deset měsíců a dva týdny v domácí vězení. Vinařka byla odsouzena na 200 hodin veřejně prospěšných prací. Žaloba o podvodu se týkala nepřipustných směsí vín z různých ročníků a místa původu, jakož i vín, jejichž původ nelze objasnit, a porušení pravidel vývozu. Celkem obsahoval tento případ více než 150 bodů obžaloby, za nimiž je více než 100 000 litrů padělaného vína. Vinaři na Novém Zélandu považují chování tohoto vinařství za riziko pro image vinařství Nového Zélandu.

WEINWIRTSCHAFT/16. 3. 2020/JS

Nový Zéland vyváží nejen kiwi či víno, ale také software

Hodnota exportního prodeje softwaru a služeb v sektoru informačních a komunikačních technologií (ICT) překonala hranici 2,1 mld. amerických dolarů, což podle novozélandského statistického úřadu bylo o 47 % více než v roce 2017. Export kiwi a vína sice také zaznamenal nárůst, avšak hodnota vyvezených vín dosáhla v roce 2019 jen 1,8 mld. dolarů. Růst vývozu v oblasti ICT byl dán přede-

vším zvýšeným prodejem softwaru. Zahraniční zákazníci zakoupili software za téměř 1 mld. dolarů, tržby od domácích zákazníků v roce 2019 překročily hranici 7,8 mld. dolarů. Celková hodnota prodeje na domácím a vývozním trhu byla 9,8 mld. dolarů, což je od roku 2017 nárůst o 31%. Sektor ICT také prodává služby, mezi něž např. patří technická podpora, návrh webových stránek či hosting. V roce 2019 byly tržby za služby v oblasti designu, poradenství a vývoje IT a technické podpory IT oceněny na 2,5 mld. dolarů. Hosting a služby IT infrastruktury byly rostoucím trhem s obratem 1,7 miliardy USD.

STATISTIKA A MY 3/2020, BIT.LY/32QEYRY

Bakterie zabíjí olivovníky, škody budou obrovské

Olivovníky v jižní Evropě ohrožuje smrtelná nemoc způsobovaná bakterií *Xylella fastidiosa*. Podle serveru stanice BBC se mohou ekonomické dopady vyšplhat na 17 miliard eur (540 miliard korun). Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) letos eviduje výskyt v Portugalsku a v italském regionu Toskánsko. Bakterie může napadnout i ovocné stromy rostoucí v České republice. V důsledku dalšího rozšiřování bakterie prostřednictvím hmyzu hrozí zkáza také olivovníkům ve Španělsku a Řecku, uvedla BBC. Výskyt bakterie *Xylella fastidiosa* hlásí také Francie. Poprvé se nemoc objevila v italské Apulii v roce 2013. Italská úroda oliv od té doby klesla zhruba o 60 procent.

Zničení oliv vede také ke snižování hodnoty půdy a turistické atraktivity regionu. Má to závažný vliv na místní ekonomiku a pracovní místa navázaná na zemědělství. Itálie, Španělsko a Řecko dohromady produkují zhruba 95 procent evropských oliv. Studie týmu vědců, která vyšla v březnu v USA, se zabývala ekonomickými dopady nemoci. Studie počítá jen v Itálii v nejhorším scénáři se škodou až 5,2 miliardy eur (140 miliard korun) v příštích 50 letech. V optimističtější scénáři, kdy by se podařilo zpomalit šíření bakterie, by škoda v Itálii dosahovala 1,9 miliard eur (51 miliard korun). Vědci však propočítali i škody při neoptimističtějších scénářích, kdy by se podařilo olivovníky postupně nahradit odrůdami, které jsou vůči bakterii rezistentní. Pak by se škody v Itálii pohybovaly „jen“ mezi 0,6 a 1,6 miliardy eur (16 až 42 miliard korun).

Bakterie může být nebezpečná nejen pro subtropické olivovníky, které se v ČR zatím pěstují jen vzácně, ale i pro u nás běžné třešně, švestky, broskvoně nebo mandlovníky. Nemoc omezuje schopnost stromu přesouvat vodu a další živiny, což časem vede k jeho odumření. U broskvoně bakterie vyvolává zakrnutí mladých výhonů. Podle výsledků kontrol ÚKZÚZ se v Česku výskyt choroby způsobované bakterií *Xylella* dosud nepotvrdil.

ZDROJ:NOVINKY.CZ, 14. 4. 2020 (KRÁCENO)

Sarančata zatemňují oblohu nejen nad Afrikou

Samotné saranče žádnou škodu nenapáchá, ale když je jich celé hejno, může dojít až ke katastrofě biblických rozměrů. Každý dospělý jedinec dokáže sníst za den potravu vážící stejně jako on samotný. OSN v listopadu varovala před invazí sarančat v Etiopii s tím, že pokud se problém nebude náležitě řešit, kobylky se rozšíří do dalších částí země i sousední Keni. Někteří zemědělci v etiopském regionu Amhara již tehdy ztratili veškerou svou úrodu traviny milíčky habešské, která je zdrojem teffu a patří v zemi k základním zdrojům lidské potravy. Kobylky navíc nejsou nikterak vybíravé, chutná jim v podstatě jakákoliv vegetace: pšenice, ječmen, kukuřice, rýže, cukrová třtina, dokážou zničit i plantáže bavlníku a nepohrdnou ani travním porostem. Kobylka je schopna urazit denně vzdálenost až 150 kilometrů. Hejno o velikosti Paříže umí spořádat během jediného dne stejné množství jídla jako polovina francouzské populace, uvedla Světová organizace pro výživu a zemědělství (FAO). V prosinci hejno kobylek v Addis Abebě donutilo k předčasnému přistání civilní letadlo, neboť se hmyz dostal do motorů a zatemnil přední sklo pilotní kabiny.

Etiopie, Keňa a Somálsko čelí podle zprávy FAO naprosto devastujícímu přívalu kobylek. Největší hejno bylo v polovině února pozorováno ve východní Keni: na délku mělo 60 km a jeho šířka činila 40 km. Organizace proto vyzvala země, které tomuto problému nemusejí čelit, k pomoci, jež by odvrátila rizika propuknutí hladomoru v zasažených oblastech. Např. Německo uvolnilo za tímto účelem 17 mil. eur. Byly zasaženy také Džibutsko a Eritrea i Jižní Súdán. Zvýšený výskyt kobylek hlásí rovněž Uganda a Tanzanie, i když tamní situace není tak dramatická. Na konci února již byly kobylky ve ▶

větším množstvím pozorovány také v Bahrajnu, Kuvajtu, Saúdské Arábii či Kataru. Nově se objevily v Íránu. Podrobné informace má k dispozici FAO a její odborníci mohou aktuální situaci srovnávat se situací v předchozích letech, neboť organizace již více než 50 let provozuje službu, která se zabývá monitorováním a předpovídáním výskytu kobylek. Generální ředitel FAO zdůraznil, že ve východní Africe, v regionu, kde za běžných okolností nemá zhruba 20 mil. osob jisté, že se každý den dostatečně nají, je tato situace více než alarmující. Kobylky totiž již nakladly vajíčka a noví mladí jedinci hned po vylíhnutí, k němuž dojde za několik týdnů, začnou spásat úrodu. To vše se stane na začátku hlavní zemědělské sezóny regionu.

Kachny proti kobylkám

Obvyklým nástrojem v boji proti kobylkám je chemický postřik. Avšak pákistánská vláda se snaží sarančata zastavit i dalšími způsoby a hodlá proti nim nasadit čínské kachny. Jedna kachna dokáže sníst až 200 sarančat denně. Občanům pak vláda doporučuje zařadit tento hmyz do běžného jídelníčku. Nejlepší úprava je údajně grilování nebo na kari.

STATISTIKA A MY 3/2020, BIT.LY/2PMRCCB

Poznámka: V Evropě kobylky způsobily hladomor naposledy v roce 1338, kdy k nám přiletěly z Uher, a když sežraly všechno zelené, včetně révy, pokračovaly dále do Bavorska. (JS)

Daň z nezdravého jídla nebo z krávy. Co vše je ve světě ke zdanění

Nenávidíte ten otravný každoroční rituál počítání daní z příjmů? Pak vás možná potěší, že jiní lidé na celém světě musejí strpět daně ve všech možných podobách. Některé země třeba kontrolují, co jíte, v podobě tučných daní z nezdravých potravin, jinde koupí xeroxu dotujete Národní knihovnu, napsal zpravodajský server AOL. Vezměte si třeba takovou Francii. Ta má podle daňového odborníka a poradce publikace *Wealthy Living Today* Brandona Pffafla víc daní, než kterákoli jiná evropská země. „Většina zemí mimo USA má to, co je známé jako daň z přidané hodnoty, DPH. To je v zásadě spotřebitelská daň za produkty,“ řekl Pffafl. Ale ve Francii je prodej kopírek zdaněn ještě 3,25 procenta nad rámec DPH – a získané peníze jdou na podporu francouzské Národní knihovny. Francie

také našla nezvyklý způsob, jak financovat své Národní filmové centrum. Paříž zavedla 33procentní daň na jakoukoli pornografii, která je vyráběna, distribuována, promítána nebo živě předváděna (ano, i to se ve Francii děje). Dánsko přijalo nezvyklý způsob, jak se vypořádat s klimatickými změnami. Lidé tomu mohou říkat metanová daň, kravská daň nebo daň z hovězí plynatosti, ale ve všech případech mluvíme o dani, kterou platí farmáři, kteří vlastní krávy. Právě hovězí dobytek patří mezi největší producenty metanu na světě, který vypouští do ovzduší v podobě říhání a v menší míře také v podobě větrů.

Obyčejné sušenky jsou ve Velké Británii životní nezbytností, a proto se na ně DPH nevztahuje. Ale stačí je potáhnout sebemenším kouskem čokolády – byť jen částečně – a najednou je z nich luxusní zboží podléhající zdanění. Totéž se týká například lízátek, cukrové vaty a žvýkaček.

Daní ku zdraví

Maďarsko posunulo boj proti nezdravým potravinám na úplně novou úroveň – 27procentní daní, která je navíc k 25procentní dani na většinu potravin. Páka založená na obsaženém množství cukru, soli a tuku, jak se zdá, zabrala. Asi 59 procent zákazníků začalo podle Světové zdravotnické organizace během čtyř let od zavedení dodatečné daně jíst méně nezdravých potravin. Proti nezdravým potravinám se snaží zakročit i řada dalších zemí. Například v indickém státě Kérala se lekli čím dál většího odklonu od tradičních jídel a nejvyššího počtu obézních obyvatel ze všech indických států. A proto místní úřady uvalily daň 14,5 procenta na nezdravé potraviny, jako jsou hamburgery, pizzy a koblihy podávané v restauracích. Podle některých podnikatelů ale tato daň souvisela spíše se zastrašením zahraničních řetězců rychlého občerstvení, než se zdravím populace. Roboti přicházejí a jihokorejská vláda se je rozhodla zdanit, aby vyvážila ztráty na dani z příjmů od zaměstnanců, které nahradí stroje. Přesněji řečeno nejde o daň jako takovou, ale o redukci daňových úlev. Vláda už před několika lety oznámila, že začne omezovat daňové pobídky pro investice do automatizovaných pracovišť. Cílem tohoto opatření je získat více finančních prostředků do sociálních fondů v reakci na očekávaný nárůst nezaměstnanosti. Dopřát si v Austrálii pivo, víno nebo pár panáků vás může přijít pěkně drahé. Začněme vin-

nou daní. Ti, kdo vyrábějí víno, dovážejí ho do Austrálie, anebo ho velkoobchodně prodávají, musejí platit takzvanou vyrovnávací daň stanovenou na 29 procent z velkoobchodní ceny vína. Také pivo je předmětem řady daní. Celkově Austrálie platí 17krát vyšší pivní daň než Němci a 15krát vyšší než Španělé. Mexiko si naopak došláplo na slazené nápoje a v roce 2014 zavedlo zhruba desetiprocentní daň na všechny nápoje s přidaným cukrem. Ve stejné době vláda zavedla osmiprocentní daň na zbytné potraviny, které obsahují spoustu soli, přidaného cukru nebo tuku – včetně čokolád, cukrovinek, pudinku, zmrzliny a nanuků.

ZDROJ: IDNES.CZ, AUTOR: ČTK, IDNES, 6. 4. 2020

Dvanáct europoslanců vyzvalo Komisi k nastavení Strategie Farm to Fork tak, aby vedla k přesunu k rostlinné stravě a rostlinným alternativám masa

Europoslanci upozorňují na nadspotřebu masa a mléčných výrobků, která je podle nich největším zdravotním rizikem současného potravinového systému. Pandemie koronaviru je podle nich způsobena chorobami přenášenými zvířaty, přičemž intenzivní průmyslový chov zvířat podle nich poskytuje více šancí na rozvoj nových chorob a jejich přenos na člověka. Současná SZP podle těchto europoslanců podporuje velké průmyslové podniky zaměřené na živočišnou výrobu, omezuje welfare zvířat a podporuje spotřebu masa a mléčných výrobků.

ZPRAVODAJ PK ČR 19/2020

Britské školy, nemocnice a pečovatelské domovy se zavázaly ke snížení spotřeby masa v jídelnách o 20 %. Cílem akce („o 20 % masa méně“) je přispět k snížení objemu produkováných skleníkových plynů a ke zpomalení klimatických změn.

ZPRAVODAJ PK ČR 17/2020

Velké rozdíly v minimální mzdě v EU

Měsíční minimální mzda činí ve východní části Evropské unie v průměru necelých 600 eur, zatímco v zemích na ▶

severozápadě unie přesahuje 1500 eur. Minimální mzdy mělo k lednu letošního roku jedenadvacet z 27 členských států EU. Výjimkami byly pouze Dánsko, Itálie, Kypr, Rakousko, Finsko a Švédsko. Podle tohoto mzdového ukazatele lze členské země rozdělit do tří hlavních skupin. Nejnižší hrubou minimální mzdu (312 eur) v celé EU mělo v lednu 2020 Bulharsko. Devět členských států, převážně východoevropských, mělo minimální mzdy v rozmezí od 400 do 600 eur měsíčně. Konkrétně to byly Lotyšsko (430 eur), Rumunsko (466 eur), Maďarsko (487 eur), Chorvatsko (546 eur), Česko (575 eur), Slovensko (580 eur), Estonsko (584 eur), Litva (607 eur) a Polsko (611 eur). V pěti dalších členských státech, které se skládají hlavně na jihu EU, se minimální mzdy pohybovaly od 700 do 1000 eur. Patřily mezi ně Portugalsko (741 eur), Řecko (758 eur), Malta (777 eur), Slovinsko (941 eur) a Španělsko (1 050 eur).

Ve zbývajících sedmi členských zemích, které se nacházejí na západě a severu EU, překračovaly minimální měsíční mzdy 1500 eur. Ve Francii to bylo 1539 eur, v Německu 1584 eur, Belgii 1594 eur, Nizozemsku 1636 eur, Irsku 1656 eur a v Lucembursku 2142 eur. Pro srovnání, v lednu 2020 činila federální minimální mzda ve Spojených státech 1119 eur měsíčně.

STATISTIKA A MY 2/2020, BIT.LY/2UQPBAD

Evropská unie je rájem e-shopů

Téměř dvě třetiny evropanů si v roce 2018 objednávaly zboží po internetu, o deset let dříve to byla necelá třetina. Nejrozšířenější byl tento způsob nakupování ve skandinávii a v západoevropských zemích. Přestože muži nakupují po internetu o něco více než ženy, za posledních deset let vzrostl podíl online nakupujících více u žen (z 30 % v roce 2008 na 59 % v roce 2018) než u mužů (z 35 % v roce 2008 na 61 % v roce 2018). Celkově se podíl online nakupujících zvýšil ve všech věkových skupinách obyvatel EU. Největší vzestup zaznamenali statistici u mladších uživatelů internetu ve věku 16 až 24 let (ze 40 % v roce 2008 na 72 % v roce 2018) a dále u osob ve věku 25 až 34 let (ze 46 % v roce 2008 na 78 % v roce 2018).

Nejvyšší podíl lidí, kteří nakupovali online, byl v loňském roce zaznamenán v Dánsku (84 %), ve Velké Británii (83 %), Nizozemsku (80 %), Švédsku (78 %) a Německu (77 %). V roce 2019 na-

koupilo přes internet 59 % obyvatel Česka, přičemž ještě v roce 2010 nakupovala v eshopech pouze čtvrtina Čechů. Ženy nakupují na internetu nejčastěji oblečení a obuv (45 % z nich), kosmetiku (31 %), vstupenky (26 %) a ubytování (24 %). Muži si nejčastěji kupují přes internet počítače a elektroniku včetně příslušenství (30 %), oblečení a obuv (28 %), ubytování (26 %) a sportovní potřeby (24 %). Online nákupům v době Vánoc dominují mobilní telefony, dámské parfémy a stavebnice Lego.

STATISTIKA A MY 2/2020, BIT.LY/2T3HQJ5 (KRÁCENO)

Farmáři v USA likvidují úrodu, nemají odbyť a sklízet se nevyplatí

Někteří farmáři v USA likvidují úrodu. Reagují tak na to, že kvůli zavřeným restauracím a obchodům přišli o odbyť. Upozornila na to agentura Reuters. Karanténa byla ve většině států USA zavedena zhruba v polovině března. Místní zemědělce silně zasáhlo zejména uzavření restaurací, do nichž měla putovat velká část úrody ovoce a zeleniny. Třeba kalifornská společnost Vessey and Company kvůli tomu přišla o objednávky římského salátu v hodnotě 250 tisíc dolarů (6,2 milionu korun) denně. Zemědělec Jack Vessey pro Reuters uvedl, že rozhodnutí zlikvidovat úrodu pro něj nebylo snadné. Nemohl si však dovolit platit práci, kterou by sklizeň obnášela, stejně jako balení a skladování úrody. Vessey také musel propustit zhruba 200 sezonních pracovníků. „Není to poprvé, co se potýkáme s velkými problémy, a určitě to není ani naposledy,” poznamenal. „Překonali jsme hodně věcí a tohle určitě překonáme taky,” dodal Vessey. USA jsou nejpostiženější zemí světa z hlediska počtu nakažených koronavirem i obětí. Ke čtvrtému poledni tam evidovali 644 tisíc infikovaných a 28 tisíc mrtvých s nákazou.

ZDROJ: NOVINKY.CZ, 16. 4. 2020

V Americe zdraží pivo. Výrobci do něj nemají dost bublinek

Koronavirová pandemie vyvolala řadu problémů i v nápojovém a potravinářském průmyslu. Jedním z nich je uzavírání továren s etanolem, ve kterých při výrobě jako vedlejší produkt vzniká oxid

uhličitý. Oxid uhličitý (CO₂) se v potravinářském průmyslu používá rozličně. Pomáhá omámit zvířata před porážkou, slouží jako konzervační prostředek ke zvýšení trvanlivosti balených výrobků – a také se jím sytí pivo a cider. S poklesem výroby však klesá množství CO₂, které různé továrny zachycují jako vedlejší produkt a dále ho prodávají. Agentura Reuters uvedla, že výroba etanolu ve Spojených státech poklesla kvůli současným opatřením a nutnosti sociálního distancování. Vzhledem k nedostatku CO₂ na trhu se proto společnosti, které plyn pro svůj byznys potřebují, budou muset zaměřit na změnu cenové strategie. Podle informací agentury Reuters aktuálně platí například pivovary za oxid uhličitý o 25 procent více než před vypuknutím krize. Dá se proto očekávat, že ceny nápojů porostou.

Nápojový průmysl není jediným sektorem, kterého se to týká. Na stabilní dodávky oxidu uhličitého se spoléhají rovněž některé společnosti z oblasti čerstvých i konzervovaných potravin. O nedostatku plynu informovalo několik zástupců trhu viceprezidenta Spojených států Mika Pence. Do koalice za navýšení dodávek CO₂ se přidala například Asociace stlačeného plynu, Národní rada producentů vepřového masa, Pivní institut a mnoho dalších. Potravináři poukazují na to, že výroba oxidu uhličitého v USA klesla o 20 % a bez rychlého zásahu může pokračovat v poklesu až o polovinu. Nedostatek CO₂ může mít dalekosáhlé důsledky. Například úprava vody Ames v Iowě jej používá ke změkčení tvrdé vody, což zlepšuje její kvalitu.

ZDROJ: IDNES.CZ, AUTOR: KAROLÍNA ŠTUKOVÁ, 2. 5. 2020

Koronavirus komplikuje sklizeň čaje, i když poptávka prudce roste

Bombaj (Indie) 29. dubna (ČTK) – Koronavirus neobvykle zamíchal i jinak stabilním globálním trhem s čajem. Kvůli omezení pohybu totiž chybí pracovní síla, a proto jsou dodávky omezené. Miliony lidí, kteří musejí zůstat doma, pak zvyšují poptávku po tomto nápoji, který je známý i tím, že posiluje imunitu. Pět zemí – Čína, Indie, Keňa, Srí Lanka a Vietnam – se na celosvětovém vývozu čaje podílejí 82 procenty, ovšem přísná omezení pohybu, která mají zabránit šíření nemoci covid-19, narušila hlavní období sběru čajových lístků a zpozdila některé ▶

dodávky asi o měsíc. To způsobilo prudký růst cen, uvedla agentura Reuters.

Méně sběračů v kombinaci s nižšími teplotami, než je obvyklé, za minulý měsíc pravděpodobně sníží sklizeň v Číně, která je největším producentem čaje na světě. V Indii, která je dvojkou na trhu, a na Srí Lance se pak na sklizni podepíše i nedostatek pracovníků, stejně jako počasí. Sklizeň v Indii letos podle předpokladů klesne o devět procent na 120 milionů kilogramů. Omezení pohybu přimělo pěstitele zastavit sběr na začátku sklizně. Listy z první fáze, tedy z počátku sklizně, bývají nejvíce ceněné. Teď podle indického svazu pro obchod s čajem pěstitelé mají k dispozici zhruba polovinu pracovní síly. V březnu tak vývoz z Indie klesl o 34 procent a ze Srí Lanky se propadl o polovinu, uvádějí makléři a také indické ministerstvo obchodu. Mezinárodní výbor pro čaj ITC odhaduje, že letos se vývoz z Indie sníží o sedm procent.

Světovým bodem je Keňa, největší vývozce čaje na světě, kde byla sklizeň od března přerušena minimálně. ITC odhaduje, že domácí produkce v zemi by letos mohla stoupnout o 15 procent. Téměř beze změny by měla být i produkce ve Vietnamu, ten je však relativně menším hráčem na trhu.

Pěstitelé měli problém se sběrem první sklizně v oblasti indického Dáždžilingu, tedy oblasti známe nejdražším čajem na světě. Indie totiž nařídila svým obyvatelům zůstat doma až do 3. května, aby se její slabý systém zdravotní péče nezhroutil pod tíhou nemocných. Podle regionálního čajového svazu by druhá část sklizně, která obvykle začíná v květnu, měla klesnout o deset procent. Tyto ztráty už nevyrovnávají ani další fáze sklizně. Kromě nedostatku sběračů je však problémem také nedostatek nákladních aut a cestovní omezení, která zpožďují převoz čaje na aukce a do přístavů. Přeprava čaje tak nyní trvá týden místo běžných tří dnů.

Všechny tyto problémy způsobily nedostatek čerstvých dodávek a zvýšily ceny. Při poslední aukci kupující zaplatili o třetinu větší cenu než v předchozí aukci ve státě Ásám, což naznačuje vysokou poptávku. Ásám je jedničkou v produkci čaje v Indii. Na Srí Lance je nižší téměř o čtvrtinu kvůli dřívějším suchům. Koronavirus má navíc teď negativní dopad na vývoz.

Turecko, které je největším světovým spotřebitelem čaje v přepočtu na hlavu, je v produkci čajových lístků obvykle soběstačné. Nyní ale také čelí nedostatku

pracovníků. Místní producenti obvykle spoléhají na práci migrantů z oblastí, jako je Gruzie a Ázerbájdžán, letos však budou muset využít nezkušené místní sběrače, což může snížit dodávky. Problémy s dodávkami přicházejí v době, kdy globální poptávka po potravinách a nápojích roste vlivem pandemie, kvůli níž musí být mnoho lidí v domácí izolaci. Čaj, který je po vodě druhým nejčastěji konzumovaným nápojem na světě, se ukazuje jako preferovaná volba pro mnohé díky nízkému obsahu kofeinu a dalším zdravotním přínosům.

Odborníci z odvětví nečekají, že současný trend na trhu s čajem bude dlouhodobý a upozorňují, že velkým vývozcům zůstali z loňského roku nadbytečné zásoby. V krátkodobém horizontu však bude rovnováha mezi nabídkou a poptávkou narušena. Ceny čaje byly podle nich v posledních letech stlačeny, takže současné narušení dodávek může trhu poskytnout potřebnou podporu.

ČTK, 30. 4. 2020 (KRÁCENO)

Patriotický plán na hledání pracovní síly pro britské zemědělce selhal

50 000 registrovaných zájemců o práci v zemědělství. 6 000 uchazečů na videopohovoru. 112 odvážlivců skutečně nastoupilo do práce. Taková je tristní bilance britské snahy získat místní síly pro nelehkou práci na farmách. „Pick for Britain“ – Sklízíte pro Británii. V kombinaci s patriotickým apelem, jenž je v duchu toho, že „britskou zeleninu dostanou do britských úst britské ruce“, se zdálo, že tisíce duší nažene na ostrovní farmy náhlá ztráta zaměstnání, která postihla desítky nebo spíše stovky tisíc lidí napříč sektory britské ekonomiky. Podle serveru Totaljobs stoupl na začátku dubna oproti předchozímu měsíci počet zájemců o práci v britském zemědělství o 83 procent. Zdálo se, že se tak podaří zažehnat hrozbu, že část úrody shnije na polích. Jenže ušlechtilá národní myšlenka nemohla přebít fakt, že se na farmách jedná o nesmírně tvrdou fyzickou práci za odměnu, která někdejšími kuchařům, číšníkům nebo zedníkům nepříjde adekvátní. Nadšení ze zájemců o zemědělskou práci na plný úvazek začalo rychle vypřehávat. Podle The Daily Telegraph ztroskotaly námluvy mezi potenciálními zaměstnavateli a zájemci hlavně na délce kontraktů, na příliš velké vzdálenosti mezi farmou a bydlištěm uchazeče nebo

na skutečnosti, že lidé měli zájem jen o práci na částečný úvazek. Na nejrůznějších webových stránkách s pracovními nabídkami v britském zemědělství najdeme obrovskou škálu pracovních příležitostí, včetně těch, kde v kolonce „plat“ figurují zajímavé sumy. Kampaň „Pick for Britain“ spolu s příslušnou webovou stránkou spustilo londýnské ministerstvo zemědělství spolu se svazem AHDB, který je ostrovní obdobou agrární komory. Apel se snaží mezi britskou veřejností šířit nejrůznější úřady, včetně policejních útvarů. Patřičný efekt se ale zatím nedostavil a začátkem léta se situace může ohledně sklizení britského ovoce a zeleniny stát kritickou. 23. dubna odstartovala v Británii oficiálně chřestová sezóna. Podle The Daily Telegraph reálně hrozí, že stovky tisíc lahodných stonků zeleniny, již Němci říkají právem „královská“, zůstanou v zemi. V další fázi dojde na brokolici a mrkev, což jsou položky, u kterých jsou britští strážníci stoprocentně závislí na domácí produkci.

Aby se černý scénář nenaplnil, sáhli britští farmáři – například po vzoru svých německých kolegů – k organizaci leteckého mostu s cílem dostat do země chybějící zkušené pracovníky z ciziny. Zatím šest charterových letů do Spojeného království přepravilo hlavně Rumuny. Má jít o seniorní pracovníky, kteří mají zaškolovat nováčky a dohlížet na jejich výkony. Podle oficiálních odhadů potřebuje britské zemědělství ne méně než 80 000 sezónních pracovníků. V minulých letech pocházelo až 98 procent z nich ze zemí východní Evropy, kdy někdejší Čechy a Poláky vystřídal zejména Rumuni a Bulhaři. Rozhodnutí o odchodu Británie z Evropské unie a dotažení brexitu v letošním roce ale přístup málo kvalifikovaných sil na britský pracovní trh zkomplikovaly. Podle Marstona se sice hodně cizinců pracujících v zemědělství v Británii usadilo. Jejich příspěvek ale potíže farmářů s nedostatkem pracovních sil nevyřeší. Sezónní pracovníci si letos s ohledem na svou výkonnost mohou při sběru ovoce vydělat od 11 do 15 liber za hodinu.

ZDROJ: SEZNAMZPRAVY.CZ, AUTOR: JIŘÍ HOŠEK, 29. 4. 2020

Ukrajina zablokovala odlet sezónních pracovníků do Velké Británie

Podle evropských médií tento krok přispěje k posílení obav západních zemí ▶

z nedostatku pracovníků v zemědělství během nadcházející sezóny. Ukrajínští představitelé vlády uvedli, že rozhodnutí bylo přijato s cílem v první řadě zabezpečit ochranu zdraví vlastních občanů.

ZPRAVODAJ PK ČR 19/2020

Mexičani se prou o to, zda je výroba piva nezbytností

Vládní úřady v Mexiku a zástupci malých podniků se prou o to, zda je během koronavirové krize nepostradatelná výroba piva. Zatímco zdravotnické úřady jsou přesvědčeny, že alkoholický nápoj není nezbytností, podle podnikatelů jde v horším počasí a v domácí izolaci o nutnost, informovala dnes agentura AP. Mexiko v reakci na šíření koronaviru na konci března nařídilo uzavřít veškerou postradatelnou výrobu, což zahrnuje i největší pivovary. Nadále fungují například výroba paliv či produkce elektřiny. Země nyní eviduje přes 5800 nakažených a bezmála 450 úmrtí. Necelé dva týdny po vydání nařízení rozeslalo mexické ministerstvo zemědělství největším pivovarům dopis, který se dal vyložit jako výzva k obnově výroby, píše AP. Proti tomu vystoupil náměstek mexického ministra zdravotnictví Hugo López-Gatell Ramírez, jenž v zemi řídí boj proti koronaviru. "Můžu jen říct, že šlo o chybu, kterou napravíme," vyjádřil se o dopise Ramírez. "Jsou tu závazné pokyny od zdravotních úřadů... které jsou jasně popsány v dekretu z 31. března a jež nezahrnují produkci nebo distribuci piva," vysvětlil náměstek.

Ministerstvo zemědělství následně uvedlo, že chtělo pivovary pouze povzbudit k nákupu ječmene pro výrobu sladu, jelikož mexičtí zemědělci nemají obilovinu kde skladovat. "Zásoby piva by měly být zajištěny, protože pivo lidem pomáhá lépe zvládnout karanténu," uvedlo mexické sdružení malých podniků. "V době domácí karantény a nesnesitelného horoka je poptávka po pivě více než zřejmá, zůstat doma je díky němu snesitelnější," uvádí asociace, podle které prodej piva tvoří až 40 procent zisku malých obchodů. "Trávit společně každý den celý měsíc bude mít následky, v takovém kontextu je pití piva doma nástrojem relaxace," domnívají se zástupci podnikatelů. Význam prodeje piva potvrzuje i Sergio Soto, jenž vlastní malý obchod se smíšeným zbožím v mexickém hlavním městě. Alkoholický nápoj tvoří zásadní část jeho denního zisku, od chvíle, kdy byla zastavena po-

stradatelná výroba, však bojuje s navyšováním velkoobchodních cen. "Mám obavy," říká Soto, který od konce března musí za pivo platit i o 40 procent více, než je běžné.

ZDROJ: AGRIS.CZ, AUTOR: ČTK, 17. 4. 2020

Polský zemědělský sektor opět čelí problémům se suchem

Polsko varovalo před další možnou krizí, která by mohla zásadně negativně ovlivnit zemědělskou produkci – po pandemii koronaviru hrozí v zemi opět sucho. Polský meteorologický ústav zaznamenal v zemi nejnížší hladiny vody v historii měření, rovněž teploty v zimním období byly nadprůměrně vysoké. Podle Institutu by mohly první srážky přijít až na začátku května, což už je ale pro řadu plodin příliš pozdě, nedostatek deště během vegetačního období navíc může výrazně ovlivnit výnosy plodin.

ZPRAVODAJ PK ČR 18/2020

Slovenský ministr životního prostředí podpořil zelený restart ekonomiky EU, iniciativu aktuálně podpořuje celkem šestnáct zemí

Slovensko se připojilo k iniciativě aktuálně podpořené patnácti dalšími zeměmi EU s cílem implementovat Evropskou zelenou dohodu a Zelenou obnovu EU. Slovensko je zatím jedinou ze zemí Visegrádské čtyřky, která se k iniciativě připojila, iniciativu podporuje DK, FI, IT, LV, LU, NL, PT, ES, SE, FR, DE, GR, SK, IE, SI a MT.

ZPRAVODAJ PK ČR 18/2020

Otázky a odpovědi: Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ – utváření zdravého a plně udržitelného potravinového systému

Brusel 20. května 2020, Evropská komise

1. Proč strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“ představujete nyní?

Během koronavirové krize se ukázalo, jak důležité je mít spolehlivý a odolný potravinový systém, který bude fungovat za všech okolností a bude schopen zajistit pro občany přístup k dostatečným dávkám cenově dostupných potravin.

Díky této pandemii jsme si rovněž velmi dobře uvědomili vazby mezi zdravím, ekosystémy, dodavatelskými řetězci, spotřebními návyky a omezeními naší planety. Současná pandemie je pouze jedním příkladem. Období sucha, povodně, lesní požáry a nové škodlivé organismy, které se objevují stále častěji, nám neustále připomínají, že náš potravinový systém je ohrožen a musí se stát udržitelnějším a odolnějším.

2. Jak bude dosaženo cílů stanovených ve strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“?

Strategie stanoví ambiciózní cíle:

- do roku 2030 omezit používání a snížit rizika chemických pesticidů o 50 % a omezit používání nebezpečnějších pesticidů o 50 %,
- snížit ztráty živin alespoň o 50 % a zároveň zajistit, aby nedošlo ke zhoršení úrodnosti půdy. Díky tomu se do roku 2030 omezí používání hnojiv alespoň o 20 %,
- do roku 2030 omezit prodej antimikrobiálních látek pro hospodářská zvířata a akvakulturu o 50 %
- a do roku 2030 začít využívat 25 % zemědělské půdy v EU k ekologickému zemědělství.

Strategie zahrnuje i cíl zajistit, aby do roku 2025 měly všechny venkovské oblasti přístup k rychlému širokopásmovému připojení, který umožní digitální inovace. Na základě zkušeností s prováděním směrnice o udržitelném používání je zřejmé, že je možné učinit více pro to, aby se snížilo celkové riziko a omezilo používání pesticidů. Dosáhne se toho prosazováním praxe integrované ochrany rostlin, čímž se zajistí, že pro ochranu plodin se budou přednostně používat udržitelné, biologické, fyzické a jiné nechemické metody a nízkorizikové pesticidy. Komise podnikne řadu kroků s cílem vytvořit podmínky pro alternativy a zachovat příjmy zemědělců. Komise bude rovněž napomáhat tomu, aby se na trh uváděly pesticidy obsahující biologické účinné látky, a zajistí intenzivnější posuzování rizik pesticidů pro životní prostředí.

Členské státy budou muset přijmout ambiciózní a dalekosáhlá opatření k úplnému provedení stávajících právních předpisů týkajících se znečištění živinami, aby se zabránilo souvisejícím únikům živin, které znečišťují ovzduší a vodu, a následně tak škodí lidskému zdraví a ži-

voťnímu prostředí. Komise ve spolupráci s členskými státy vypracuje integrovaný plán hospodaření s živinami s cílem odstranit další znečištění způsobené nadměrným používáním hnojiv a předcházet mu a podporovat recyklaci živin z různých druhů organického odpadu jako hnojiv. To přispěje k dosažení mety nulového znečištění stanovené v Zelené dohodě pro Evropu.

Pro dosažení cíle týkajícího se ekologického zemědělství v EU je nezbytné zajistit udržitelný hospodářský rozvoj odvětví a zvýšit poptávku. Kromě opatření společné zemědělské politiky (SZP), jako jsou ekorežimy, investice a poradenské služby, a opatření společné rybářské politiky (SRP) předloží Komise akční plán pro ekologické zemědělství. Ten pomůže členským státům stimulovat jak nabídku ekologických produktů, tak poptávku po nich.

3. Jak bude tato strategie podporovat zemědělce, rybáře a producenty akvakultury?

Zemědělci, rybáři a producenti akvakultury sehraji při provádění Zelené dohody pro Evropu klíčovou úlohu. Cílem této strategie je odměnit ty zemědělce, rybáře a další provozovatele v potravinovém řetězci, kteří již přešli na udržitelné postupy, umožnit tuto transformaci i ostatním a vytvořit další příležitosti pro jejich podniky. Evropské potraviny jsou již nyní celosvětově vzorem potravin, které jsou bezpečné, dostatečné, výživné a vysoce kvalitní. Tento přechod jim rovněž umožní učinit z udržitelnosti svou obchodní značku a zajistit budoucnost potravinového řetězce v EU. Přechod k udržitelnosti představuje příležitost „prvního tahu“ pro všechny aktéry v potravinovém řetězci. Zemědělské postupy, které odstraňují CO₂ z atmosféry, přispívají k dosažení cíle klimatické neutrality a měly by být odměněny buď prostřednictvím společné zemědělské politiky (SZP), nebo jiných veřejných či soukromých iniciativ (trh s uhlíkem).

SZP bude i nadále klíčovým nástrojem pro podporu zemědělců při přechodu k udržitelným potravinovým systémům. Na udržitelnost se již zaměřuje návrh reformy SZP z roku 2018, který podporu SZP úzce propojuje s právními předpisy v oblasti životního prostředí, klimatu a bezpečnosti potravin. Zahrnuje klíčové nástroje k dosažení cílů Zelené dohody pro Evropu. Nové „ekorežimy“ nabídnou velký objem finančních prostředků na podporu udržitelných postupů, jako

je precizní zemědělství, agroekologie (včetně ekologického zemědělství), vytváření krajinných prvků, nízkouhlíkové zemědělství a agrolesnictví. Členské státy a Komise budou muset zajistit, aby byly tyto ekorežimy odpovídajícím způsobem financovány a prováděny na základě strategických plánů. Komise podpoří zavedení minimálního rozpočtu vyčleněného na ekorežimy.

4. Jak zajistíte potřebnou finanční podporu pro odvětví, která se budou muset přizpůsobit?

Klíčovými nástroji na podporu přechodu k udržitelným potravinovým systémům zůstanou společná zemědělská politika (SZP) a společná rybářská politika (SRP), které zároveň zajistí důstojné životní podmínky pro zemědělce, rybáře a jejich rodiny. Výzkum a inovace sehraji zásadní úlohu při urychlení transformace směrem k udržitelným, zdravým a inkluzivním potravinovým systémům. V rámci programu Horizont Evropa navrhuje Komise vynaložit 10 miliard eur na výzkum a inovace v oblasti potravin, bioekonomiky, přírodních zdrojů, zemědělství, rybolovu, akvakultury a životního prostředí, jakož i na využívání digitálních technologií a řešení inspirovaná přírodou pro zemědělsko-potravinářské odvětví.

5. Jak bude tato strategie zajišťovat zabezpečení potravin?

Udržitelný potravinový systém musí lidem zajistit dostatečné a rozmanité dodávky bezpečných, výživných, cenově dostupných a udržitelných potravin vždy a v neposlední řadě v době krize. Změna klimatu a ztráta biologické rozmanitosti mohou bezprostředně a trvale ohrozit jak potravinové zabezpečení, tak i životy. Komise bude nadále potravinové zabezpečení pečlivě sledovat, stejně jako konkurenceschopnost zemědělců a provozovatelů potravin. Posílení udržitelnosti producentů potravin v konečném důsledku zvýší jejich odolnost.

Na základě získaných zkušeností posoudí Komise odolnost potravinového systému a vypracuje pohotovostní plán pro zajištění dodávek potravin a potravinového zabezpečení, který by byl spuštěn v době krize.

6. Jak se bude řešit problém environmentální stopy živočišné výroby a jak se zlepšit životní podmínky zvířat?

Živočišná výroba tvoří nedílnou součást evropského zemědělství a potravinových systémů EU. Pro snížení dopadu

živočišné výroby na životní prostředí a klima bude v EU zásadní rozvoj udržitelné živočišné výroby.

Chceme spotřebitele motivovat k tomu, aby nakupovali potraviny vyrobené udržitelnějším způsobem, a proto Komise provádí přezkum programu EU na podporu zemědělských produktů, aby se zvýšil jeho příspěvek k udržitelné produkci a spotřebě a v souladu s vývojem v oblasti stravování. Program Horizont Evropa navíc podpoří výzkum ke zvýšení dostupnosti a množství zdrojů alternativních bílkovin, jako jsou rostlinné, mikrobiální, mořské a hmyzí bílkoviny a náhražky masa.

7. Jak strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ přispěje ke snižování tlaku na rybí populace v mořích kolem Evropy?

Komise zintenzivní úsilí k dosažení udržitelných úrovní rybích populací prostřednictvím společné rybářské politiky (SRP) tam, kde přetrvávají nedostatky v provádění (např. omezením ne hospodárných výmětů), ve spolupráci se všemi pobřežními státy posílí řízení rybolovu ve Středomoří a do roku 2022 znovu posoudí, nakolik SRP řeší rizika vyvolaná změnou klimatu.

8. Jak bude strategie motivovat zpracovatele potravin a maloobchodníky k příklonu k rozmanitějším a udržitelnějším potravinám?

Zpracovatelé potravin a maloobchodníci ovlivňují náš výběr potravin. Jejich rozsah i zaměření jim dává značnou sílu, aby přivedli výrobu a spotřebu potravin na cestu udržitelnosti. Prostřednictvím regulačních i neregulačních iniciativ bude strategie usilovat o to, aby se potravinářský průmysl orientoval na postupy, které spotřebitelům zajistí zdravou a udržitelnou volbu. Dobrovolné závazky budou podporovány prostřednictvím kodexu chování EU pro odpovědné obchodní a marketingové postupy.

9. Jak hodlá Komise podporovat spotřebitele v tom, aby si osvojili zdravé a udržitelné stravovací návyky?

O tom, jaký druh potravin se vyrábí (a jak), jakož i o jeho původu mohou rozhodovat i sami spotřebitelé. Občané chtějí zdravou stravu ze zdravé planety a zaslouží si jasné informace, aby mohli činit informovaná rozhodnutí. Komise chce potravinářský průmysl povzbudit k tomu, aby nabízel zdravé a udržitelné potraviny, a proto navrhne povinné ▶

vyznačování nutričních údajů na přední straně balení a zahájí iniciativy s cílem stimulovat ke změně složení výrobků, mimo jiné zavedením výživových profilů, aby se omezila propagace (prostřednictvím výživových nebo zdravotních tvrzení) potravin s vysokým obsahem tuků, cukrů a soli. Zváží také, zda navrhne rozšířit povinné označení původu nebo provenience na některé produkty, přičemž plně zohlední dopady na jednotný trh. Zároveň EU zintenzivní svůj boj proti podvodům v potravinářství, aby bylo dosaženo rovných podmínek pro provozovatele podniků a posílily se pravomoci kontrolních a donucovacích orgánů.

10. Jak strategie zajistí, že budou přijata opatření proti plýtvání potravinami?

Komise bude usilovat o to, aby opatření rozšířila po celé EU, zmobilizovala členské státy, potravinářské podniky a občanskou společnost, zejména prostřednictvím činnosti platformy EU věnované ztrátám potravin a plýtvání potravinami, a bude podporovat provádění svých doporučení ke konkrétním krokům ze strany všech aktérů. Komise se zavázala, že do roku 2030 dosáhne cíle udržitelného rozvoje OSN a sníží množství potravinového odpadu na obyvatele na úrovni maloobchodu a spotřebitelů, a proto do roku 2023 navrhne právně závazné cíle pro omezení plýtvání potra-

vinami v celé EU. Ty budou definovány na základě základní úrovně stanovené po prvním celounijním monitorování míry plýtvání potravinami na základě měření podle společné metodiky EU.

11. Jak bude strategie prosazovat globální přechod k udržitelným potravinovým systémům?

EU je odhodlána jít v přechodu k udržitelným potravinovým systémům příkladem, a to nejen v rámci svých hranic, ale i mimo ně. Kromě norem v oblasti bezpečnosti potravin je prosazování norem EU v oblasti životního prostředí ve třetích zemích zajišťováno také prostřednictvím dvoustranných obchodních dohod.